

της Ἐκκλησίας (1), ἔχασαν αὐτὸ καὶ δὲν ἤμποροῦν πλέον νὰ βαπτίσουν ἄλλους ἢ νὰ χειροτονήσουν, καὶ ἀπλῶς νὰ δώσουν χάριν, τὴν ὁποίαν διὰ τοῦ σχίσματος ἐστερήθησαν· ὅθεν καὶ οἱ παρ' αὐτῶν βαπτίζομενοι λογιζοῦνται ὅτι ἀπὸ λαϊκοὺς ἐβαπτίσθησαν, διὸ καὶ χρειάζονται νὰ βαπτισθοῦν. Μερικοὶ δὲ Ἐπίσκοποι κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐδέχθησαν τὸ βάπτισμα αὐτῶν, χάριν οἰκονομίας καὶ συγκαταβάσεως, καὶ οὐχὶ ἀκριβείας, ὡς ἂν ὁποῦ οἱ σχισματικοὶ εἶναι ἀκόμη μέλη ἐκ τῆς Ἐκκλησίας. Ὅθεν κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν ἂς ᾖναι δεκτὸν· οἱ σχισματικοὶ Ἐγκρατῖται ὁμῶς ἰδιαιτέρον πρέπει νὰ βαπτίζονται ἐπιστρέφοντες, κατὰ τὴν ἀκριβείαν τῶν κανόνων. Καὶ διατὶ ἴδιον ἐπενόησαν βάπτισμα, παραχαράζαντες τὴν ἐν τῷ βαπτίσματι παράδοσιν (2), καὶ διατὶ περὶ τούτων ξεχωριστὴ καὶ φανερὰ ψῆφος δὲν ἔγεινε πῶς πρέπει νὰ δέχωνται· ἂν δὲ αὐτοὶ δὲν ἀναβαπτίζουσι τοὺς ἐκ τῶν ὀρθοδόξων ἡμῶν προσερχομένους εἰς αὐτοὺς, τοῦτο δὲν πρέπει νὰ μᾶς δυσωπήσῃ, εἰς τὸ νὰ μὴ βαπτίζωμεν ἀμοιβαίως καὶ ἡμεῖς τοὺς ἐξ αὐτῶν εἰς ἡμᾶς προσερχομένους. Πλὴν ἀνίσως καὶ τοῦτο, τὸ νὰ βαπτίζωμεν αὐτοὺς ἐπιστρέφοντας, ἔχη νὰ γένη ἐμπόδιον εἰς τὴν κοινὴν συγκατάβασιν καὶ οἰκονομίαν, ὁποῦ περὶ πάντων τῶν σχισματικῶν ἔκαμαν οἱ Πατέρες, ἂς ἀκολουθοῦμεν καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτήν, μήπως διὰ τὴν ἀστηρότητα τῆς προσταγῆς ταύτης τοὺς κάμνωμεν ἀμελεῖς εἰς τὸ νὰ βαπτίζονται, ἀίσχυνομένους τάχα, ὅτι ὡς ἂν ἀπιστοὶ τελείως βαπτίζονται, καὶ ἀκολουθῶς ἐμποδίσωμεν τὴν σωτηρίαν τοὺς. Καὶ συντόμως εἰπεῖν, ὅσοι βαπτισθοῦν εἰς τὸ ἐκείνων βάπτισμα, οὗτοι ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν, ἐξάπαντος τρόπου πρέπει νὰ χρίωνται ἀπὸ τοὺς πιστοὺς μὲ τὸ ἅγιον Μύρον, καὶ οὕτω νὰ μεταλαμβάνουν. Καὶ ἐπειδὴ ἐδέχθημεν τοὺς τῶν Ἐγκρατικῶν αὐτῶν Ἐπισκόπους καὶ τὰς χειροτονίας, μὲ τὴν παραδοχὴν ταύτην, ἐποιήσαμεν διὰ τῶν ἔργων ὡς ἂν ἓνα Κανόνα, καὶ ἐδείξαμεν ὅτι αὐτοὶ δὲν εἶναι χωρισμένοι ἀπὸ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν. Ὅρα καὶ τὴν Ἑρμηνείαν τοῦ μς'. Ἀποστολ. τοῦ ἡ. τῆς α. καὶ τοῦ ζ'. τῆς β'. (3).

ΚΑΝΩΝ Β'.

« Ἡ φθείρασα κατ' ἐπιτήδευσιν, φόνου δίκην ὑπέχει. Ἀκριβολογία δὲ ἐκμεμορφωμένου καὶ ἀνεξεικονίστου παρ' ἡμῶν οὐκ ἔστιν. Ἐνταῦθα γὰρ ἐκδικεῖται, οὐ μόνον τὸ γεννηθησόμενον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἢ ἑαυτὴν ἐπιβουλεύσασα· διότι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐναποθνήσκουσι ταῖς τοιαύταις ἐπιχειρήσεσιν αἱ γυναῖκες· πρόσεστι δὲ τούτῳ καὶ ἡ φθορὰ τοῦ ἐμβρύου ἕτερος φόνος, κατὰ γε τὴν ἐπίνοιαν τῶν ταῦτα τολμώντων. Δεῖ μέντοι μὴ μέχρι τῆς ἐξόδου παρατείνειν αὐτῶν τὴν ἐξομολόγησιν, ἀλλὰ δέχεσθαι μὲν μετὰ τὸ μέτρον τῶν δέκα ἐτῶν, ὀρίζειν δὲ μὴ χρόνω, ἀλλὰ τρόπῳ τῆς μετανοίας τὴν Θεραπείαν».

Ἀποσ. ζς'.
τῆς ἐν Ἀγκ.
κα' τῆς ζ'.
ἡ. Βασ. π'.
|| Τῆς α. ιθ'.

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρῶν Κανὼν, ὅτι ἐκείνη ἢ γυναῖκα ὁποῦ θανατώσει ἐπίτηδες τὸ παιδίον, ὁποῦ εἶναι ἐγγαστρωμένῃ, μὲ βότανά καὶ φαρμακερὰ ποτὰ, ἢ μὲ ὑπὲρ δυνάμιν τῆς βάρῃ, ἢ καὶ μὲ ἄλλους τρόπους, φονεύτρια εἶναι. Διαφορὰ δὲ κοντὰ εἰς ἡμᾶς δὲν εἶναι, καθὼς ἦτο κοντὰ εἰς τοὺς Ἰουδαίους. Ἄν θετέον, τὸ παιδίον, ὁποῦ ἀποθαμμένον ἀποβαλθῇ, ᾖναι ἀκόμη ἀμόρφωτον, ὡς ἂν ἓνα κομμάτι κρέας, ἢ μεμορφωμένον, ἔχον τοὺς χαρακτῆρας καὶ τὰ μέλη ὅλα ἀκέραια τοῦ ἀνθρώπου (4), ἐπειδὴ μὲ τὸν τρόπον τοῦτον τῆς φθορᾶς δὲν ἀποθνήσκει

(1) Διότι, καθὼς ὅταν ἐν μέλος κοπῇ ἀπὸ τὸ σῶμα, νεκροῦται παρευθὺς μὲ τὸ νὰ μὴ μεταδίδεται πλέον εἰς αὐτὸ ζωτικὴ δύναμις, τοιοῦτοτρόπως καὶ αὐτοὶ ἀφ' οὗ μίαν φορὰν ἐσχίσθησαν ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἐνεκρώθησαν παρευθὺς, καὶ τὴν πνευματικὴν χάριν καὶ ἐνέργειαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἔχασαν, μὴ μεταδιδόμενης ταύτης εἰς αὐτοὺς διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων, ἦτοι διὰ τῆς κατὰ Πνεῦμα ἐνώσεως. Σημειῶσαι ὁμῶς κατὰ τὸν Δοσίθεον (σελ. 968. τῆς Δωδεκαβίβλ.) ὅτι καὶ ἡ παρασυναγωγὴ εἰδὸς ἐστὶ σχίσματος, ἀνευ αἵρέσεως, ἀγκαλὰ καὶ αὐτὸ κακῶς διηρημένον καὶ διαμένον, εἰς αἵρεσιν μεταγίνεταί. Διὸ καὶ ὁ ζ'. Κανὼν τῆς β'. μὲ τοὺς αἵρετικοὺς συναριθμεῖ τοὺς ὀγιᾶ μὲν ἔχοντας πίστιν, κεχωρισμένους δὲ ὄντας, καὶ κατὰ τῶν Κανονικῶν Ἐπισκόπων φατρίας κατ' ἴδιαν συναύγοντας. Οἱ δὲ Σχισματικοὶ σχισματοαιρετικοὶ εἰσὶ, καθ' ὅτι ὁ Ἀδγουστίνος (ἐπιστολῇ ρα') λέγει, ὅτι δὲν εἶναι κανὲν σχίσμα, εἰμὴ πρότερον αἵρεσιν ἀναπλάσῃ, ἵνα ὀρθῶς δόξῃ τῆς Ἐκκλησίας χωρισθῆναι. Καὶ Κεφ. ια. εἰς τὸ κατὰ Ματθ. ὁ αὐτὸς λέγει· Τὸ σχίσμα κακῶς διαμένον, γίνεταί αἵρεσις, ἢ καταφέρεται εἰς αἵρεσιν, εἰ καὶ τοὺς Σχισματικοὺς κυρίως, οὐχ ἢ διάφορος πίστις ποιεῖ,

ἀλλ' ἢ διαρρηχθεῖσα τῆς κοινωνίας συντροφία (αὐτόθι).
(2) Καὶ ἂν οἱ Σχισματικοὶ οὗτοι διατὶ παρεχάραξαν τὴν ἐν τῷ βαπτίσματι συνήθειαν, ἄξιοι ἐκρίθησαν παρὰ τῷ μεγάλῳ τούτῳ Πατρὶ Βασιλεῖω νὰ βαπτίζονται, πῶσω μᾶλλον πρέπει νὰ βαπτίζονται οἱ παραχαράξαντες, μᾶλλον δὲ παντελῶς διαφθειραντες τὴν τοῦ βαπτίσματος παράδοσιν Λατίνοι, καὶ οὐ μόνον σχισματικοὶ, ἀλλὰ καὶ αἵρετικοὶ φανεροὶ ὑπάρχοντες;
(3) Σημειῶσαι ὅτι ὁ Κανὼν οὗτος ἀπὸ τοῦ, τὸ δὲ τῶν Ἐγκρατικῶν κακούργημα νοῆσαι ἡμᾶς δεῖ, ἕως τέλους, ἀναφέρεται ἐν τῇ α. πράξει τῆς ζ'. Συνόδου.
(4) Ἐν γὰρ τῷ κα'. τῆς Ἐξόδου 22 γέγραπται ὅτι, ἂν τύχη νὰ κτυπήσῃ τινὰς τὴν ἐγγαστρωμένην γυναῖκα καὶ ἀποβάλῃ τὸ ἐμβρυον, ἐὰν μὲν εὖγῃ αὐτὸ ἀμόρφωτον καὶ ἀτελές, νὰ πληρῶνῃ τόσα ἄσπρα, ὅσα ἤθελε ζητήσῃ ὁ ἄνδρας τῆς γυναικὸς, ὡς ἂν ὁποῦ ἀκόμη δὲν εἶναι τέλειος ἄνθρωπος, μὲ τὸ νὰ μὴ ἔχη λογικὴν ψυχὴν, κατὰ τὸν Θεοδώρητον καὶ Διδώωρον, ἐὰν δὲ ᾖναι μεμορφωμένον καὶ τέλειον, νὰ θανατώγεται ὁ θανατώσας αὐτὸ ὡς φονεὺς τελείου ἀνθρώπου ὑπάρχων, ἔχοντος τὸ τε σῶμα τέλειον καὶ ψυχὴν λογικὴν. Ὁ δὲ μέγας Βασιλεὺς λέγει, ὅτι ἢ

μόνον τὸ ἐν τῇ κοιλίᾳ ἔμβρυον, ἀλλὰ τὰς περισσότερας φορὰς καὶ αὐτὴ ἢ τοῦτο ἐγγαστρωμένη γυναίκα συναποθνήσκει ὁμοῦ μὲ τὸ ἔμβρυον, ὥστε καὶ διὰ τοὺς δύο φόνους αὐτοὺς, ὡς φονεὺς ἐπιτιμῶνται οἱ τοῦτο ποιῶντες, εἴτε ἄνδρες εἶναι, εἴτε γυναῖκες. Δὲν ἐπιτιμῶνται ὁμοῦς νὰ ἀπέχουσι τῶν Μυστηρίων εἰς ὅλην τὴν ζωὴν, ἀλλὰ διὰ φιλανθρωπίαν εἰς δέκα χρόνους μόνον, κατὰ τὸ ἐπιτίμιον δηλ. τῶν μὴ θεληματικῶς φονευσάντων (κατὰ τὸν νζ'. τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου), πλὴν δὲν πρέπει νὰ περιγράφηται ἡ μετάνοια τῶν τοιούτων εἰς τοὺς χρόνους, ἀλλὰ εἰς τὸν τρόπον τῆς μετανόιας τῶν ὥστε, ἂν αὐτοὶ θερμότερον μετανοοῦν, ὀλιγοστεύουν οἱ δέκα χρόνοι τοῦ ἐπιτίμιου ἀπὸ τὸν Πνευματικόν, ἂν δὲ ἀμελέστερον, αὐξάνουσι περισσότερον. Ὅρα καὶ τὸν ζς'. Ἀποστολικόν, τὸν ἰα'. τῆς ς'. ἀνάγνωθι καὶ τὸν ιβ'. τῆς α'.

ΚΑΝὼΝ Γ'.

«Διάκονος μετὰ τὴν διακονίαν πορνεύσας, ἀπόβλητος μὲν τῆς διακονίας ἔσται, εἰς δὲ τὸν τῶν λαϊκῶν ἀπώσθεις τόπον, τῆς κοινωνίας οὐκ εἰρχθήσεται· διότι ἀρχαῖός ἐστι Κανὼν τοὺς ἀπὸ βαθμοῦ πεπτωκότας, τούτῳ μόνῳ τῷ τρόπῳ τῆς κολάσεως ὑποβάλλεσθαι, ἀκολουθησάντων, ὡς οἶμαι, τῶν ἐξ ἀρχῆς τῷ νόμῳ ἐκείνῳ τῷ, «οὐκ ἐκδικήσεις δις ἐπὶ τὸ αὐτό.» [Ναούμ. α. 9'.] Καὶ δι' ἑτέραν δὲ αἰτίαν, ὅτι οἱ μὲν ἐν τῷ λαϊκῷ ὄντες τάγματι, ἐκβεβλημένοι τοῦ τόπου τῶν πιστῶν, πάλιν εἰς τὸν ἀφ' οὗ ἐξέπεσον τόπον ἀναλαμβάνονται, ὁ δὲ Διάκονος ἀπαξ ἔχει διαρκῆ τὴν δίκην τῆς καθαιρέσεως. Ὡς οὖν οὐκ ἀποδιδομένης αὐτῷ τῆς διακονίας, ἐπὶ ταύτης ἔστησαν μόνης τῆς ἐκδικήσεως. Ταῦτα μὲν οὖν τὰ ἐκ τῶν τύπων. Καθ' ὅλου δὲ ἀληθέστερόν ἐστιν ἴαμα ἢ τῆς ἀμαρτίας ἀναχώρησις. Ὡστε ὁ διὰ σαρκὸς ἡδονὴν ἀθετήσας τὴν χάριν, διὰ τοῦ συντριμμοῦ τῆς καρδίας καὶ πάσης δουλαγωγίας τῆς κατ' ἐγκράτειαν τῶν ἡδονῶν ἀποστὰς, ὑφ' ἧν κατεστράφη, τελείαν ἡμῖν παρέξει τῆς λατρεύσεως αὐτοῦ τὴν ἀπόδειξιν. Ἀμφότερα τοίνυν εἰδέναί ἡμᾶς δεῖ, καὶ τὰ τῆς ἀκριβείας καὶ τὰ τῆς συνηθείας, ἔπισθαι δὲ, ἐπὶ τῶν μὴ καταδεξαμένων τὴν ἀκρότητα, τῷ παραδοθέντι τύπῳ.

Ἑρμηνεία.

Ἄνισως Διάκονος μετὰ τὴν χειροτονίαν πορνεύσας, καθαιρεῖται μὲν ἀπὸ τὴν διακονίαν, κατὰ τὸν Κανόνα τοῦτον καὶ εἰς τὸν τόπον τῶν λαϊκῶν βάλλεται, δὲν ἀποδιώκεται ὁμοῦς ἀπὸ τὴν κοινωνίαν (1), ἤτοι ἀπὸ τὴν μετὰ τῶν πιστῶν σύστασιν καὶ προσευχῆν, ταῦτόν εἶπειν, δὲν ἀφορίζεται ἐκ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς οἱ κατηγούμενοι (οὐχὶ δὲ καὶ μεταλαμβάνει), ἐπειδὴ ὁ κέ. τῶν Ἀποστόλων (ὅν καὶ ἀνάγνωθι) μὲ τὴν παιδείαν μόνην τῆς καθαιρέσεως ἐπαίδευσεν τούτους, ὅχι δὲ καὶ μὲ τὴν τοῦ ἀφορισμοῦ ἐκ τῆς Ἐκκλησίας· ἕνα μὲν, διατὶ ἠκολούθησεν εἰς τὸ ρητὸν ἐκεῖνο, τὸ λέγον· Δὲν θέλεις παιδεύσεις τινὰ δύο φορὰς διὰ ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ ἀμάρτημα, καὶ ἄλλο δὲ (τοῦτο τὸ λέγει ὁ Βασίλειος ἀπὸ λόγου του), διατὶ οἱ μὲν λαϊκοὶ ἀμαρτάνοντες, διώκονται μὲν ἀπὸ τὸν τόπον τῆς μετὰ τῶν πιστῶν συστάσεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀφ' οὗ δὲ τελιώσουν τοὺς διορισθέντας χρόνους τῆς μετανόιας, πάλιν τὸν αὐτὸν τόπον ἀναλαμβάνουσιν. Ὁ δὲ Διάκονος (καὶ ἀπλῶς κάθε Ἱερωμένος), ἀφ' οὗ μίαν φορὰν καθαιρεθῆ καὶ χάσῃ τὴν διακονίαν, δεῦτερον δὲν λαμβάνει αὐτὴν (ὄρα τὴν β'. ὑποσημ. τοῦ κή. Ἀποστολικοῦ). Καὶ λοιπὸν λέγει, ἐπειδὴ ἄλλην φορὰν δὲν τοῦ δίδεται ἡ διακονία, διὰ τοῦτο οἱ παλαιοὶ Κανόνες, ἤγουν οἱ Ἀποστολικοὶ, εἰς τὴν καθαιρέσιν καὶ μόνην ἔστησαν τὴν τιμωρίαν, καθαιρείσθω καὶ μὴ ἀφορίζεσθω δηλαδὴ, προστάξαντες. Καὶ τοῦτο μὲν εἶναι τὸ ἐπιτίμιον, ὅπου οἱ Κανόνες συνηθίζουσι νὰ δίδουν εἰς τοὺς πορνεύσαντας Διακόνους, ἤγουν μόνη ἢ καθαιρέσις. Καθολικὴ ὁμοῦς καὶ τελεία καὶ ἀκριβὴς λατρεία εἰς αὐτοὺς εἶναι, τὸ νὰ κάμουν ἀποχὴν τῆς ἀμαρτίας, καὶ τὸ νὰ μακρύνουν ἀπὸ τὰς ἡδονὰς, ἀπὸ τὰς ὁποίας κατεσκληβώθησαν καὶ τὴν χάριν τῆς ἱερωσύνης ἔχασαν, μὲ συντριβὴν, μὲ ἐγκράτειαν καὶ κάθη ἄλλην δουλαγωγίαν καὶ κακοπάθειαν. Τὸ ὑπόλοιπον δὲ μέρος τοῦ Κανόνος τούτου, τὸ διαλαμβάνον περὶ τῆς συνηθείας καὶ ἀκριβείας (2), ὄρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ιβ'. τῆς α'. καὶ μάλιστα εἰς τὴν τοῦ ρβ'. τῆς ς'. ὑποσημείωσιν αὐτολεξεὶ γὰρ παρ' ἐκείνου ἀναφέρεται καὶ παρ' ἡμῶν ἐρμηνεύεται.

παρατήρησις αὕτη δὲν θεωρεῖται τώρα εἰς ἡμᾶς, καθ' ὅτι καὶ ὁ τὸ ἀτελὲς καὶ ἀμόρφωτον ἔμβρυον θανατώσας, φονεὺς ἐστίν, ἐπειδὴ τοῦτο, ἂν καὶ τότε δὲν ἦτο τέλειος ἄνθρωπος, ἔμελλεν ὁμοῦς ἀναγκαίως κατὰ τὴν ἀπαραίτητον ἀκολουθίαν τῶν νόμων τῆς φύσεως νὰ τελειωθῆ.

(1) Κάποιοι ἐνόησαν διὰ κοινωνίαν ἐνταῦθα τὴν μετάληψιν τῶν θείων Μυστηρίων, ὁμοῦς δὲν εἶναι ἔτσι, ἀλλὰ καθὼς ἡμεῖς ἐξηγήσαμεν, οὕτω νοεῖται. Καὶ ὁ λβ'. τοῦ αὐτοῦ Πατρὸς ἐξηγεῖ τοῦτον, οὕτω λέγων· «Οἱ τὴν πρὸς θάνατον ἀμαρτίαν ἀμαρτάνοντες Κληρικοὶ, τοῦ βαθμοῦ μὲν κατάγονται, τῆς κοινωνίας δὲ τῶν λαϊκῶν οὐκ ἐξείργονται· οὐ γὰρ ἐκδικήσεις δις ἐπὶ τὸ αὐτό.»

Μετὰ τῶν λαϊκῶν ἴσταται λοιπὸν, καὶ οὐκ ἐκβάλλεται τῆς Ἐκκλησίας, ὁμοῦς καὶ δὲν κοινωνεῖ τῶν Μυστηρίων, καθὼς τινες λέγουσιν, ὅτι ὁ μδ'. τοῦ αὐτοῦ λέγει οὕτω· «Ἡ Διάκονος ἢ τῷ Ἑλληνι συμπορνεύσασα δεκτὴ ἐστίν εἰς κοινωνίαν (τὴν μετὰ τῶν πιστῶν δηλονότι), εἰς δὲ τὴν προσφορὰν (ἰδοὺ ἢ τῶν Μυστηρίων) δεχθήσεται τῷ ζ'. ἔπει.» Δέγουσι δὲ οἱ ἐρμηνευταί, ὅτι διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἑλληνα μίξιν ἐπετέθη αὐτῇ τὰ βαρῆ ἐπιτίμια. Λοιπὸν καὶ τῷ Διακόνῳ ἔσται μὲν ὡσαύτως ἐπιτίμιον ἀκοινωνησίας τῶν Μυστηρίων, ἴσως δὲ ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸ τῶν πορνευόντων, ὅπερ αὐτὸς ὤρισεν, ὅσον ἔτη 4.

(2) Μερικοὶ λέγουσιν, ὅτι συνηθείαν μὲν ὀνομάζει ὁ Ἅγιος.

ΚΑΝΩΝ Δ'.

«Περὶ τριγάμων καὶ πολυγάμων τὸν αὐτὸν ὠρίσαμεν Κανόνα, ὃν καὶ ἐπὶ τῶν διγάμων ἀναλόγως. Ἐνιαυτὸν μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν διγάμων, ἄλλοι δὲ, δύο ἔτη. Τοὺς δὲ τριγάμους ἐν τρισὶ καὶ τέταρσι πολ- λάκις ἔτεσιν ἀφορίζουσιν. Ὀνομάζουσι δὲ τὸ τοιοῦτον οὐκ ἔτι γάμον, ἀλλὰ πολυγαμίαν, μᾶλλον δὲ πορ- νείαν κεκολασμένην· δι' ἃ καὶ ὁ Κύριος τῇ Σαμαρείτιδι πέντε ἄνδρας διαμειψάσῃ ὃν νῦν, φησὶν, ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἀνὴρ, [Ἰωάν. δ'. 18.] ὡς οὐκ ἔτι ἀξίων ὄντων τῶν ὑπερεκπεσόντων τοῦ μέτρου τῆς διγαμίας, τῷ τοῦ ἀνδρός, ἢ τῆς γυναικὸς καλεῖσθαι προσήματι. Συνήθειαν δὲ κατελάβομεν ἐπὶ τῶν τριγάμων πενταετίας ἀφορισμὸν οὐκ ἀπὸ Κανόνος, ἀλλ' ἀπὸ τῆς τῶν προειληφόντων ἀκολουθίας. Δεῖ δὲ μὴ πάντη αὐτοὺς ἀπείργειν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἀκροάσεως αὐτοὺς ἀξιοῦν ἐν δύο που ἔτεσιν ἢ τρισὶ, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιτρέπειν, συστήκειν μὲν, τῆς δὲ κοινωνίας τοῦ ἀγαθοῦ ἀπέχεσθαι, καὶ οὕτως ἐνδειξαμένους καρ- πὸν τινα μετανοίας, ἀποκαθιστᾶν τῷ τόπῳ τῆς κοινωνίας».

Ἑρμηνεία.

Περὶ τριγαμίας διορίζει ὁ παρῶν Κανὼν λέγων, ὅτι τὴν τριγαμίαν οἱ παλαιοὶ Πατέρες δὲν ὀνομάζουσι γά- μον, ἀλλὰ πολυγαμίαν (καὶ ἴσως ἐννοεῖ ἐδῶ τοὺς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Πατέρας, οἵτινες ἐν τῷ γ'. Κανόνι πλείστους γάμους τὸν τρίτον γάμον ὀνομάζουσιν), ἢ μᾶλλον εἰπεῖν πορνεϊάν ὄχι ἐξαπλωμένην εἰς κάθε γυναῖκα, ἀλλὰ συνεσταλμένην εἰς μίαν γυναῖκα. Ὅθεν, τόσον αἱ τριγαμοῦσαι γυναῖκες· δὲν εἶναι ἀξίαι νὰ ὀνομάζωνται παρὰ τῶν τριγάμων ἀνδρῶν γυναῖκες των, ὅσον καὶ οἱ τριγάμοι ἄνδρες δὲν εἶναι ἀξιοὶ νὰ ὀνομάζωνται ἀπὸ τὰς τρι- γάμους γυναῖκας αὐτῶν. Διότι καὶ ὁ Κύριος εἶπεν εἰς τὴν πέντε ἄνδρας λαβοῦσαν Σαμαρείτιδα, ὅτι τὸν ἄνδρα ὁποῦ ἔχεις τώρα δὲν εἶναι νόμιμος, καὶ ἀκολουθῶς δὲν εἶναι ἀξίος νὰ ὀνομάζεται ἄνδρας σου. Τοὺς τρι- γάμους λοιπὸν καὶ πολυγάμους τούτους, μερικοὶ μὲν κανονίζουν ἀναλόγως μὲ τοὺς διγάμους, ἡγοῦν ἐπειδὴ καὶ τοὺς διγάμους ἄλλοι μὲν ἓνα χρόνον, ἄλλοι δὲ δύο κανονίζουν, διὰ τοῦτο τοὺς τριγάμους ἀναλόγως μὲ τοὺς χρόνους τῶν διγάμων, εἰς τρεῖς καὶ τέσσαρας χρόνους κανονίζουν. Ἀπὸ τὴν τῶν προγενεστέρων ὁμοῦς συνήθειαν καὶ ὄχι ἀπὸ Κανόνα, πέντε χρόνους αὐτοὶ κανονίζονται. Πλὴν δὲν πρέπει νὰ ἐκβάλλωνται τελείως ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς οἱ ἔξω τῆς πύλης προσκλαίοντες, ἀλλὰ δύο χρόνους ἢ τρεῖς νὰ ἀκροῶνται τὰς Γραφάς, καὶ μετὰ ταῦτα στέκωνται μὲ τοὺς πιστοὺς χωρὶς νὰ μεταλαμβάνουν, καὶ οὕτω καρπὸν δεῖξαντες μετανοίας, νὰ μεταλαμβάνουν. Ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ γ'. καὶ ζ'. τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ, καὶ τὴν ἰχνογραφίαν τοῦ Ναοῦ ἐν τῷ τέλει.

ΚΑΝΩΝ Ε'.

«Τοὺς ἐπὶ τῇ ἐξόδῳ μετανοοῦντας τῶν αἰρετικῶν δέχεσθαι χρή. Δέχεσθαι δὲ δηλ. οὐκ ἀκρίτως, ἀλλὰ δοκιμάζοντας εἰ ἀληθινὴν ἐπιδείκνυνται τὴν ψῆφον τῆς μετανοίας, καὶ εἰ τοὺς καρποὺς ἔχουσι μαρτυ- ροῦντας τῇ πρὸς τὸ σωθῆναι σπουδῇ».

Ἑρμηνεία.

Ἐπειδὴ μερικοὶ ἀποροῦσαν ἂν πρέπη νὰ δέχωνται οἱ αἰρετικοὶ, μετανοοῦντες εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς των, ἀποκρίνεται ὁ Ἅγιος διὰ τοῦ πρῶτοντος Κανόνος ὅτι πρέπει νὰ δέχωνται, ὄχι ὁμοῦς ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ νὰ δοκιμάζωμεν αὐτοὺς, ἂν τῇ ἀληθείᾳ μετανοοῦν καὶ ἀφίνουν τὰ αἰρετικά· αὐτῶν δόγματα, καὶ καρποὺς δεῖ- χνουσι μετανοίας. Ὅρα τὸν ζ'. τῆς β'. καὶ ιβ'. τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ.

τοὺς Κανόνας τῶν ἄλλων Συνόδων, ἀκρίθειαν δὲ τοὺς ἐδικούς του. Ἄλλ' ὁμοῦς καὶ ἡ συνήθεια καὶ ἡ ἀκρίθεια ὁποῦ ἀναφέρει ἐδῶ ὁ Ἅγιος, καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Κανόνας ἐμπεριέχεται, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν ιβ'. καὶ ρβ'. τῆς ς'. ἡ ἀλήθεια ὁμοῦς εἶναι αὐτῇ, ὅτι τὴν ἀκρίθειαν ταύτην μόνος ὁ παρῶν Κανὼν τοῦ Ἁγίου ἰδιαίτερος εἰς τοὺς διὰ σαρκικὰ ἀμαρτήματα καθαιρε- θέντας ἱερωμένους διορίζει, οἱ δὲ τῶν ἄλλων Κανόνες μόνην τὴν συνήθειαν εἰς αὐτοὺς διορίζουσιν, ἥτις εἶναι ἡ καθάρσεις τοῦ βαθμοῦ των. Σημείωσαι δὲ, ὅτι ὁ πνευματικὸς Πατὴρ δύναται νὰ κάμῃ συγκατάθεσιν εἰς τὸν τὴν ἀκρίθειαν φυλάξαντα κα- θηρημένον, καὶ νὰ συγχωρήσῃ εἰς αὐτὸν νὰ μεταλάβῃ τὰ Μυστήρια ὀλιγορῶτερα διὰ τὴν θερμὴν του μετάνοιαν· ὁμοῦς οὐ-

δέποτε δύναται νὰ συγχωρήσῃ αὐτῷ εἰς τὸ νὰ ἔχη καὶ τὴν ἱερωσύνην, ἀπαγε. Πάντοτινὴν γὰρ, φησὶν, ἔχει οὗτος τὴν δί- κην τῆς καθαιρέσεως· Ἰστέον δὲ ὅτι ὁ Διάκονος οὗτος καὶ ἀπλῶς ὅλοι οἱ ἱερωμένοι καθαιρούμενοι, καὶ εἰς τὸν τόπον τῶν λαϊ- κῶν ἀπωθοῦμενοι, πρῶτον μετασχηματίζονται, ἥτοι ἀποβάλλουσι τὸ σχῆμα τῶν ἱερωμένων, καὶ ἔτσι βάλλονται εἰς τὸν τόπον τῶν λαϊκῶν, καθὼς καὶ ὁ κα'. τῆς ς'. φανερῶς περὶ τοῦ- του διορίζεται. Ἀπρεπὲς γὰρ καὶ ἀνοίκειον εἶναι νὰ στέκωνται οὗτοι μετὰ τῶν λαϊκῶν, ἔχοντες τὸ σχῆμα τῶν Κληρικῶν. Ὅτι δὲ οἱ καθαιρεθέντες μετασχηματίζοντο, τὸ λέγει καὶ ὁ Βαλσα- μῶν, ἑρμηνεία τοῦ ιβ'. Κανόνος τοῦ μεγάλου Βασιλείου. Αὐτὸ τοῦτό φησι καὶ ὁ α'. τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ.

ΚΑΝΩΝ Γ'.

«Τῶν Κανονικῶν τὰς πορνείας εἰς γάμον μὴ καταλογίζεσθαι, ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ διασπᾶν αὐτῶν τὴν συνάφειαν. Τοῦτο γὰρ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ πρὸς ἀσφάλειαν λυσιτελεῖς, καὶ τοῖς αἰρετικοῖς οὐ δώσει καθ' ἡμῶν λαβὴν, ὡς διὰ τὴν τοῦ ἀμαρτάνειν ἄδειαν ἐπισπωμένων πρὸς ἑαυτούς».

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρῶν Κανὼν, ὅτι ἀνίσως τινὲς Κανονικοὶ, ἤτοι Ἱερωμένοι καὶ Κληρικοὶ καὶ Μοναχοὶ καὶ Κηλο-γραῖται παρθένοι ἤθελαν πορνεύσουν μὲ κάμνιν ἢ μὲ κένενα, νὰ μὴ συγχωροῦνται παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως νὰ στεφανώωνται καὶ νὰ συζῶσιν ὡς τὰ ἄλλα ἀνδρόγυνα, ἀλλὰ νὰ χωρίζεται μὲ κάθε τρόπον τὸ παράνομον αὐτῶν συνοικέσιον, καὶ νὰ φθάσῃ νὰ στεφανωθῶν (1)· διατὶ τοῦτο, τὸ νὰ χωρίζωνται, πολλὰ συμφέροι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ νὰ μὴ κάμνη καὶ ἄλλοι παρόμοιοι πράγμα, καὶ ἡ ἀξία τῆς Ἱερωσύνης καὶ τοῦ Μοναδικοῦ ἐπαγγέλματος νὰ καταφρονῆται, καὶ διὰ νὰ μὴ εὐρίσκουν λαβὴν οἱ αἰρετικοὶ νὰ μᾶς κατηγοροῦν, λέγοντες ὅτι διὰ τοῦτο ἀφίνομεν τοὺς Ἱερωμένους καὶ Μοναχοὺς νὰ μένουν καὶ νὰ συζῶσιν εἰς τὴν ἀμαρτίαν, μὴ χωρίζοντες τοὺς ἀθέτους γάμους αὐτῶν, διὰ νὰ τρυφίζωμεν τοὺς αἰρετικοὺς εἰς τὴν πίστιν μᾶς μὲ τὴν ἄδειαν ὅπου τῶν δίδομεν εἰς τὸ νὰ ἀμαρτάνουν. Ὅρα καὶ τὴν ἐρμ. τοῦ κς'. Ἀποστολικοῦ, τοῦ ις'. τῆς δ'. καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ς'. τῆς ς'.

ΚΑΝΩΝ Ζ'.

«Ἀρρενοφθόροι καὶ ζωοφθόροι καὶ φονεῖς καὶ φαρμακοὶ καὶ μοιχοὶ καὶ εἰδωλολάτραι, τῆς αὐτῆς καταδίκης εἰσὶν ἠξιωμένοι, ὥστε ὃν ἔχεις ἐπὶ τῶν ἄλλων τύπον, καὶ ἐπὶ τούτων φύλαξον. Τοὺς δὲ ἐν τριάκοντα ἔτεσι μετανοήσαντας ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ, ἣν ἐν ἀγνοίᾳ ἐπραξαν, οὐδ' ἀμφιβάλλειν ἡμᾶς προσῆκεν εἰς τὸ παραδέξασθαι. Ἦτε γὰρ ἀγνοία συγγνώμης ἀξίους αὐτοὺς ποιεῖ, καὶ τὸ ἐκούσιον τῆς ἐξαγορεύσεως καὶ ἡ παράστασις ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ γινομένη σχεδὸν γὰρ ὅλην γενεάν ἀνθρώπου παρεδόθησαν τῷ σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ ἀσχημονεῖν. Ὅστε κέλευσον αὐτοὺς ἤδη ἀνυπερβέτως δεχθῆναι, μάλιστα εἰ καὶ δάκρυα ἔχουσι δυσωποῦντά σου τὴν εὐσπλαγχνίαν, καὶ βίον ἐπιδείκνυνται ἄξιον συμπαθείας.»

Ἑρμηνεία.

Εἰς τὴν ὁμοίαν παιδείαν καὶ τὸ ἐπιτίμιον καταδικάζει ὁ παρῶν Κανὼν τοὺς ἀρσενοκοίτας καὶ κτηνοδότας, (περὶ ὧν ὄρα τὸν ις'. τῆς ἐν Ἀγκύρα), καὶ τοὺς φονεῖς (ὄρα τὸν ζς'. Ἀποστολικὸν), καὶ τοὺς φαρμακοὺς (ὄρα τὸν ξα'. τῆς ς'), καὶ τοὺς μοιχοὺς (ὄρα τὸν μθ'. Ἀποστολικὸν, καὶ πζ'. τῆς ς') καὶ τοὺς εἰδωλολάτραι, ἤτοι ἢ τοὺς μάγους, κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα καὶ Ζωναρᾶν, ὡς ἐπικαλουμένους τοὺς δαίμονας, ἢ κατ' ἄλλους, τοὺς κατὰ τινὰ περίστασιν ἀρνηθέντας τὸν Χριστὸν καὶ θύσαντας εἰς τὰ εἰδῶλα (καὶ ὄρα τὸν ια'. τῆς α.)· εἰς τὴν αὐτὴν δὲ παιδείαν καταδικάζονται οὗτοι ὅλοι, ὅχι κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἐπιτιμίων, διατὶ ἄλλοι μὲν ἀπὸ αὐτοῦ εἰς περισσοτέρους χρόνους ἐπιτιμῶνται, ἄλλοι δὲ εἰς ὀλιγωτέρους, ὡς ἐν τοῖς ἰδίῳ αὐτῶν τόποις καὶ Κανόσι φαίνονται· ἀλλὰ καθ' ὃ ὅλοι οὗτοι εἰς πολυχρόνια ἐπιτίμια ὑποβάλλονται, κατὰ τὸν Ζωναρᾶν, καὶ καθ' ὃ ὅλοι εἰς τοὺς τέσσαρας τρόπους τῆς μετανοίας ἐβάλλοντο, κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα. Ὅσοι δὲ εἰς τριάκοντα χρόνους ἐμετανόησαν διὰ τὴν σαρκικὴν ἀκαθαρσίαν ὅπου ἐν ἀγνοίᾳ ἐπραξαν, (τυχὸν μὲ συγγένισσιν αὐτῶν σμιχθέντες, χωρὶς νὰ ἠξεύρουν τὴν συγγένειαν ἢ τοιοῦτο ἄλλο), οὗτοι ἀναμφιβόλως πρέπει νὰ δεχθῶσιν εἰς τὴν τῶν Μυστηρίων κοινωνίαν διὰ πολλὰ αἴτια, διὰ τὴν ἀγνοίαν τῆς ἀμαρτίας, διὰ τὴν θεληματικὴν ἐξομολόγησιν τῶν, διὰ τὰ δάκρυα καὶ τὴν ἀξίαν ἐλέους ζωὴν ὅπου δείχνουσι καὶ διὰ τὸ πολυχρόνιον ἐπιτίμιον ὅπου ἐδοκίμασαν. Διότι σχεδὸν μίαν ὀλόκληρον γενεάν ἀνθρώπου παρεδόθησαν εἰς τὸν σατανᾶν, χωρισθέντες ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τῶν πιστῶν, ὡς ὁ παραδοθεὶς ἐκεῖνος Κορίνθιος εἰς τὸν σατανᾶν, διὰ νὰ μάθουν καὶ αὐτοὶ, ὡς ἐκεῖνος, νὰ μὴ κάμνουν τοιαῦτα ἀκάθαρτα.

Συμφωνία.

Ἐν δὲ τῷ ξβ'. εἰς δεκαπέντε χρόνους κανονίζει τοὺς ἀρσενοκοίτας ὁ αὐτὸς Βασίλειος, ὡς καὶ τοὺς μοιχοὺς. Ὁ δὲ Νύσσης ἐν τῷ δ'. εἰς δεκαοκτώ, λέγων, ὅτι αὕτη εἶναι ἀδικία εἰς τὸ ἀλλότριον, καὶ παρὰ φύσιν. Ὁ δὲ Νηστευτῆς ἐν τῷ ιθ'. αὐτοῦ Κανόνι τρία ἔτη ἐμποδίζει τὸν ἀρσενοκοίτην ἀπὸ τὴν κοινωνίαν μετὰ νηστείας, ξηροφαγίας καὶ μετανοιῶν. Ἐν τῷ ιθ'. λέγει, ὅτι, ἂν παιδίον φθαρῇ ἀπὸ τινος, Ἱερεὺς οὐ γίνεται, εἰ μὴ μόνον ἂν εἰς μόνους τοὺς μηροὺς τὴν ροὴν ἐδέξατο. Ὁ δὲ Θεὸς προστάζει εἰς τὸ Λευϊτικὸν νὰ θανατώνωνται οἱ ἀρσενο-

(1) Σημειῶσαι ὅτι ὅχι μόνον ἀφ' οὗ ἀκολουθήσῃ πορνεία, Ἱερωμένοι Κληρικοὶ καὶ Μοναχοὶ, κατὰ τὸν Κανόνα τοῦτον, ἀλλὰ δὲν ἔμπορεῖ ὁ Ἀρχιερεὺς νὰ δώσῃ ἄδειαν νὰ στεφανωθῶσιν Ἱε- ἢ παρόμοιως καὶ ἐν δὲν ἀκολουθήσῃ προλαβόντως πορνεία.

κοίται. «Καὶ θεὸς ἂν κοιμηθῆ μετὰ ἄρσενος κοίτην γυναικὸς, βδέλυγμα ἐποίησαν ἀμφότεροι, θανάτῳ θανατούσθωσαν, ἔνοχοί εἰσιν.» [Λευϊτ. κ'. 13] (1).

ΚΑΝΩΝ Η'.

«Ὁ ἀξίνη παρὰ τὸν θυμὸν κατὰ τῆς ἑαυτοῦ γαμετῆς χρησάμενος, φονεὺς ἐστὶ. Καλῶς δέ με ὑπέμνησας, καὶ ἀξίως τῆς σεαυτοῦ συνέσεως, εἰπεῖν περὶ τούτων πλατύτερον. Διότι πολλαὶ ἐν τοῖς ἐκούσις καὶ ἀκουσίς διαφοραί. Ἀκούσιον μὲν γάρ ἐστι παντελῶς καὶ πόρρω τοῦ κατάρξαντος, τὸ ἀκοντίζοντα λίθον ἐπὶ κύνα ἢ δένδρον ἀνθρώπου τυχεῖν. Ἡ μὲν γὰρ ὁρμὴ ἦν τὸ θηρίον ἀμύνασθαι ἢ τὸν καρπὸν κατασεῖσαι, ὑπέβη δὲ αὐτομάτως τῇ πληγῇ κατὰ πάροδον παραπεσῶν, ὥστε τὸ τοιοῦτον ἀκούσιον. Ἀκούσιον μέντοι καὶ εἴ τις βουλόμενος ἐπιστρέψαι τινα, ἱμάντι ἢ ράβδῳ μὴ σκληρὰ τύπτοι, ἀποθάνοι δὲ ὁ τυπτόμενος. Ἡ γὰρ πρόθεσις ἐνταῦθα σκοπεῖται, ὅτι βελτιῶσαι ἐβούλετο τὸν ἁμαρτάνοντα, οὐκ ἀνελεῖν. Ἐν τοῖς ἀκουσίς ἐστὶ κάκεινο ὁμοίως τὸ, ἀμυνόμενόν τινα ἐν μάχῃ, ξύλῳ ἢ χειρὶ ἀφειδῶς ἐπὶ τὰ καίρια τὴν πληγὴν ἐνεγκεῖν, ὥστε κακῶσαι αὐτὸν οὐχ ὥστε παντελῶς ἀνελεῖν, ἀλλὰ τοῦτο ἤδη προσεγγίζει τῷ ἐκούσιῳ· ὁ γὰρ τοιοῦτω χρησάμενος ὄργανῳ πρὸς ἄμυναν, ἢ ὁ μὴ πεφεισμένως τὴν πληγὴν ἐπαγαγὼν, δῆλός ἐστι διὰ τὸ κεκρατῆσθαι ὑπὸ τοῦ πάθους, ἀφειδῶν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁμοίως καὶ ὁ ξύλῳ βαρεῖ ἢ λίθῳ μείζονι τῆς δυνάμεως τῆς ἀνθρωπίνης χρησάμενος, τοῖς ἀκουσίς ἐναριθμεῖται, ἄλλο μὲν τοι προελόμενος, ἄλλο δὲ τι ποιήσας· ὑπὸ γὰρ τοῦ θυμοῦ τοιαύτην ἠνεγκε τὴν πληγὴν, ὥστε ἀνελεῖν καὶ τὸν πληγέντα, καὶ τοι ἢ σπουδῇ ἦν αὐτῷ συντρίψαι τυχόν, οὐχὶ δὲ καὶ παντελῶς θανατῶσαι. Ὁ μέντοι ξίφει χρησάμενος ἢ ᾧ τινι οὖν τοιοῦτω, οὐδεμίαν ἔχει παραίτησιν, καὶ μάλιστα ὁ τὴν ἀξίνην ἀκοντίσας. Καὶ γὰρ οὐδὲ ἀπὸ χειρὸς φαίνεται πλήξας, ὥστε τὸ μέτρον τῆς πληγῆς ἐπ' αὐτῷ εἶναι, ἀλλ' ἠκόντισεν, ὥστε καὶ τῷ βάρει τοῦ σιδήρου καὶ τῇ ἀκμῇ, καὶ τῇ διὰ πλείστου φορᾷ ὀλεθρίαν ἀναγκαίως τὴν πληγὴν γενέσθαι. Ἐκούσιον δὲ πάλιν παντελῶς, καὶ οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἔχον, οἷόν ἐστι τὸ τῶν ληστῶν, καὶ τὸ τῶν πολεμικῶν ἐφόδων. Οὗτοι μὲν γὰρ, διὰ χρήματα ἀναιροῦσι, τὸν ἔλεγχον ἀποφεύγοντες. Οἱ τε ἐν τοῖς πολέμοις ἐπὶ φόνους ἔρχονται, οὔτε φοβῆσαι, οὔτε σωφρονῆσαι, ἀλλ' ἀνελεῖν τοὺς ἐναντιουμένους ἐκ τοῦ φανεροῦ προαιρούμενοι. Καὶ μέντοι καὶ δι' ἄλλην αἰτίαν περιέργον φάρμακόν τις ἐγκεράσῃ, ἀνέλη δὲ, ἐκούσιον τιθέμεθα τὸ τοιοῦτον, οἷα ποιοῦσιν αἱ γυναῖκες πολλάκις, ἐπαοιδίαις τισὶ καὶ καταδέσμοις πρὸς τὸ ἑαυτῶν φίλτρον ἐπάγεσθαι τινὰς πειρώμεναι καὶ προσδιδούσαι αὐτοῖς φάρμακα, σκότῳσιν ἐμποιοῦντα ταῖς διανοίαις. Αἱ τοιαῦται τοίνυν ἀνελοῦσαι ἢ καὶ ἄλλο προελόμεναι, ἄλλο ἐποίησαν, ὅμως διὰ τὸ περιέργον καὶ ἀπηγορευμένον τῆς ἐπιτηδεύσεως, ἐν τοῖς ἐκούσις φονεύουσι

(1) Τόσον δὲ φοβερὸν πρᾶγμα εἶναι ἡ ἀρσενοκοίτια, καθὼς στοχάζεται ἓνας διδάσκαλος, ὥστε ὅπου ὁ ἴδιος Θεὸς ἠθέλησεν νὰ καταβῆ προσωπικῶς διὰ νὰ ἰδῆ ἂν τῇ ἀληθείᾳ ἐνεργῆται τοιαύτη ἁμαρτία, ὡσάν νὰ μὴ ἐπίστευε καλὰ, ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ εὔρεθῃ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν μία τοιαύτη τερατώδης κακία. Οὕτω γὰρ ἔλεγε διὰ τοὺς ἀρσενοκοίτας Σοδομίτας· «Καταβάς οὖν ὄψομαι, εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομένην πρὸς με συντελοῦνται, εἰ δὲ μὴ ἓνα γυνῶ» (Γενέσ. ιγ'. 13.). Ὁ δὲ Ἄγιος Ἱερώνυμος λέγει, ὅτι διὰ μόνην τὴν ἁμαρτίαν αὐτὴν ἀργοπόρησεν εἰς τόσας χιλιάδας χρόνους νὰ γένη ἀνθρώπος ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ· διὰ τοῦτο καὶ οἱ εὐσεβεῖς Βασιλεῖς εἰς τὸν θεῖον τοῦτον νόμον ἀκολουθοῦντες, ἐθανάτωναν τοὺς ἀρσενοκοίτας. Καὶ ὁ μὲν Ἰουστινιανὸς, κατὰ τὸν Ζωναρᾶν (βιβλ. γ'.), καὶ ὁ μέγας Θεοδόσιος πρότερον ἐγύμνωσαν τοὺς ἀθέτους ἀρσενοκοίτας ἀπὸ ὅλων τῶν τὰ ὑπάρχοντα, ἔπειτα τοὺς ἐπόμπευον, καὶ οὕτω τοὺς ἔδιδαν πικρὸν θάνατον. Ὁ δὲ Οὐαλεντινιανὸς ἐνώπιον πάντων κατέκαιε τοὺς ἀρσενοκοίτας. Καὶ Λέων δὲ καὶ Κωνσταντῖνος οἱ Βασιλεῖς ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν νόμων (τίτλ. κη'. σελ. 128. τῆς βιβλ. Γιοῦρ. Γραικορ.) λέγουσι νὰ θανατώνωνται μὲ ξίφη οἱ ἀσελεγεῖς, καὶ ὁ ποιῶν καὶ ὁ ὑπομένων. Ἐὰν δὲ ὁ ὑπομένων ἦναι παρακάτω ἀπὸ τοῦ εἶ'. χρόνους, νὰ συγχωρῆται διὰ τὸ ἀνήλικον. Ὁ Νύσσης Γρηγόριος ἀναφέρων τὰ λόγια ὅπου εἶπεν ὁ Θεὸς περὶ τῶν Σοδόμων τὸ, κραυγὴ Σοδόμων, κτλ. λέγει· «Φρίξωμεν οὖν, ἀδελφοί, καὶ τρόμφω περισχεθῶμεν· οὐ γὰρ μικρὸς ὁ κίνδυνος, ὅτι ἡ ἁμαρτία αὕτη, λέγει ὁ Θεὸς, μεγάλη σφόδρα»

Ὁ Πλάτων εἶπεν, ὅτι ἡ παιδεραστία δὲν εἶναι ἔργον ἀνθρώπινον, ἀλλὰ θηριώδες τῶν τετραπόδων, ἀγκαλὰ καὶ μῆτε αὐτὰ τὰ τετράποδα κάμνουσι τοιοῦτον παρὰ φύσιν ἔργον. Ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ νέοι ὅσαυ στέργουν νὰ πάθουν τοιοῦτο πρᾶγμα, καλῆτερον ἦτο νὰ ἀπέθνησκον, παρὰ νὰ λαμβάνουν τοιαύτην ἀτιμίαν· «Βέλτιον ἀποθανεῖν, ἢ ζῆν ὑβριζόμενον, ὅπερ ἂν εἴποις ἁμάρτημα, οὐδὲν ἴσον ἐρεῖς τῆς παρανομίας ταύτης. Καὶ εἰ ἐπηρεάζοντο τῶν γινομένων οἱ πάσχοντες, μορλοῦς ἂν κατεδέξαντο θανάτους, ὥστε μὴ τοῦτο παθεῖν». Διὰ τοῦτο καὶ οἱ τῶν Ἑλλήνων νέοι, ἀγκαλὰ καὶ στερημένοι ἀπὸ τὸ φῶς τῆς πίστεως, ὅμως προτιμότερον ἔστεργον νὰ φονευθοῦν, παρὰ νὰ σταθοῦν νὰ τοὺς ὑβρίσουν. Διηγεῖται γὰρ ὁ Πλούταρχος ὅτι ὁ ἀκόλαστος Ἀριστόδημος, ἐπειδὴ καὶ ἤκουσεν ὅτι εἰς τὴν Περσίαν ἦτον ἓνας εὐμορφος νέος, ἀρμάτωσε κάτεργον καὶ ἐπῆγε διὰ νὰ τὸν ἀτιμάσῃ· ὁ νέος δὲ τοῦτο μαθὼν, ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὰ κεραμίδια τοῦ ὀσπητίου, καὶ ρίπτωντας κάτω τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπέθανεν. Ἀναβάς, λέγει, ἐπὶ τὴν κέραμον ἔβαλεν ἑαυτὸν κάτω καὶ ἐτελευτήσεν. «Ὅρα σελ. 333. τῆς σάλπιγγος» ὅθεν καὶ ὁ Ἀταλαιάτης ἐν τῇ συνόψει τῶν νόμων (τίτλ. σα. σελ. 64. τοῦ β'. βιβλ. τῆς Γιοῦρ. Γραικορ.) λέγει, ὅτι ἂν τινὰς βιασθῆ εἰς ἀσελγειαν ἀπὸ ἄλλον, ἀκινδύνως τὸν φονεύει. Ὁ δὲ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης Δουκάς λυῶν τινὰ ζητήματα, μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν Συνόδου ἐν χειρογράφοις σωζόμενα λέγει, ὅτι ἐκεῖνοι ὅπου πέσουν εἰς ἀρρενομανίαν, ἓνας τοῦ ἀλλοῦ τὴν ἀδελφὴν νὰ λάβουν δὲν ἠμποροῦν.

καταλογίζονται. Καὶ αἱ τοίνυν τὰ ἀμβλωθρίδια διδοῦσαι φάρμακα, φονεύτριαί εἰσι καὶ αὐταί, καὶ αἱ δε-
χόμεναι τὰ ἐμβρυοκτόνα δηλητήρια.»

Ἑρμηνεῖα.

Περὶ φόνων ἐκούσιων καὶ ἀκούσιων ἐρωτηθεὶς ὁ Ἅγιος, ἀποκρίνεται διὰ τοῦ παρόντος Κανόνος, διαιρῶν, ποιοὶ μὲν εἶναι ἐκούσιοι καὶ θεληματικοί, ποιοὶ δὲ ἀκούσιοι καὶ χωρὶς τοῦ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου γινόμενοι, καὶ ποιοὶ εἶναι κοντὰ εἰς τοὺς ἐκούσιους. Καὶ ἀκούσιοι μὲν εἶναι, ἐὰν τινὰς ρίψῃ πέτραν εἰς θηρίον ἢ δένδρον καὶ κατὰ τύχην περνῶντα ἐκεῖθεν ἀνθρώπον κτυπήσῃ καὶ θανατώσῃ αὐτόν· καὶ ἐὰν θέλωντας τινὰς νὰ σωφρονήσῃ τινὰ, κτυπήσῃ αὐτόν ἐλαφρὰ μὲ λουρί ἢ ραβδί μικρὸν καὶ συμβῇ νὰ ἀποθάνῃ ὁ κτυπηθεὶς. Ἐκούσιοι δὲ καὶ θε-
ληματικοὶ φόνοι εἶναι, ἐὰν τινὰς μὲ ἀξίνην, ἢ κρατῶντάς τὴν ἢ ριπτωντάς τὴν δηλαδὴ ἀπὸ τὸ χέρι του, κτυ-
πήσῃ τὴν γυναῖκά του ἢ ἄλλον τινὰ. εἰς τὸν θυμὸν του καὶ ἀποθάνῃ· ἐὰν μεταχειρισθῇ τινὰς μαχαίρι ἢ του-
φέκι, ἢ ἄλλο τοιοῦτο εἰς τὸ νὰ κτυπήσῃ. Ἐκούσιως φονεύουν οἱ κλέπται καὶ οἱ πολέμους κάμνοντες διὰ νὰ ἀρ-
πάσουσι ἄσπρα. Καὶ αἱ γυναῖκες καὶ ἄνδρες ὁποῦ κατασκευάζουσιν κάποια φαρμακερὰ ποτὰ, καὶ τὰ δίδουσιν εἰς
τινὰς διὰ νὰ τοὺς ἐλύσουσι εἰς τὸν σαρκικὸν αὐτῶν ἔρωτα, αὐτοὶ δὲ πίνοντές τε σκοτίζονται εἰς τὸν νοῦν καὶ
ἀποθνήσκουσιν. Ὁμοίως ἐκούσιως φονεύουσιν καὶ ἐκεῖναι ὁποῦ δίδουσιν καὶ δέχονται τὰ φαρμακερὰ βότανα, διὰ νὰ θανα-
τώσουσι τὰ ἐν τῇ κοιλίᾳ τῶν βρέφη, (περὶ ὧν ἰδιαιτέρον ὄρα τὸν 44. τῆς 5'). Φόνοι δὲ ἀκούσιοι μὲν, πλη-
σιάζοντες ὁμῶς κοντὰ εἰς τοὺς θεληματικούς, εἶναι, ἐὰν τινὰς μαχόμενος μὲ τινὰ, κτυπήσῃ αὐτόν εἰς κείριον
καὶ θανατηφόρον μέρος ἀλύπητα μὲ ξύλον ἢ μὲ τὸ χέρι του, καὶ ἐκ τῆς πληγῆς ἀποθάνῃ ὁ ἀνθρώπος, ὁμοίως
καὶ ἐὰν τινὰς μεταχειρισθῇ ξύλον βαρὺ καὶ μεγάλην πέτραν ὑπὲρ τὴν ἀνθρωπίνην δύναμιν εἰς τὸ νὰ κτυπήσῃ
τινὰ, καὶ συμβῇ νὰ ἀποθάνῃ ὁ κτυπηθεὶς. Ὅρα καὶ τὸν 45'. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ Θ'.

«Ἡ τοῦ Κυρίου ἀπόφασις κατὰ μὲν τὴν τῆς ἐννοίας ἀκολουθίαν ἐξίσου ἀνδράσι καὶ γυναῖξιν ἀρμό-
ζει, περὶ τοῦ μὴ ἐξεῖναι γάμου ἐξίστασθαι, « παρεκτὸς λόγου πορνείας» [Ματθ. ε. 32. καὶ 10'. 7.]. Ἡ δὲ
συνήθεια οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν γυναικῶν πολλὴν εὐρίσκομεν τὴν ἀκριβολογίαν, τοῦ Ἀπο-
στολικοῦ λέγοντος, ὅτι «ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἐν σώμα ἔστι,» [Α'. Κορινθ. ζ'. 16] τοῦ δὲ Ἱερεμίου,
ὅτι, «ἐὰν γένηται γυνὴ ἀνδρὶ ἐτέρῳ, οὐκ ἐπιστρέφει πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς, ἀλλὰ μαινομένη μαινοθήσε-
ται.» [Ἱερ. γ'. 1] καὶ πάλιν· «Ὁ ἔχων μοιχαλίδα, ἄφρων καὶ ἀσεβής.» [Παρ. ιη' 22.], ἡ δὲ συνήθεια
καὶ μοιχεύοντας ἄνδρας καὶ ἐν πορνείαις ὄντας, κατέχεσθαι ὑπὸ τῶν γυναικῶν προστασσει, ὥστε ἡ τῷ
ἀφειμένῳ ἀνδρὶ συνοικοῦσα, οὐκ οἶδα, εἰ δύναται μοιχαλὶς χρηματίσαι. Τὸ γὰρ ἔγκλημα ἐνταῦθα, τῆς
ἀπολυσάσης τὸν ἄνδρα ἄπτεται, κατὰ ποίαν αἰτίαν ἀπέστη τοῦ γάμου. Εἴτε γὰρ τυπτομένη μὴ φέρουσα
τὰς πληγὰς, ὑπομένειν ἐχρῆν μᾶλλον, ἢ διαζευχθῆναι τοῦ συνοικοῦντος, εἴτε τὴν εἰς τὰ χρήματα ζη-
μίαν μὴ φέρουσα, οὐδὲ αὕτη ἡ πρόφασις ἀξιόλογος. Εἰ δὲ διὰ τὸ ἐν πορνείᾳ αὐτὸν ζῆν, οὐκ ἔχομεν τοῦτο
ἐν συνήθειᾳ τῇ ἐκκλησιαστικῇ τὸ παρατήρημα, ἀλλὰ καὶ ἀπίστου ἀνδρὸς χωρίζεσθαι οὐ προσετάχθη
γυνὴ, ἀλλὰ παραμένειν δεῖ διὰ τὸ ἀδηλον τῆς ἐκβάσεως. «Τί γὰρ οἶδας, γυναῖ, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις;»
[Α'. Κορ. ζ'. 16] ὥστε ἡ καταλιποῦσα, μοιχαλὶς εἰ ἐπ' ἄλλον ἤλθεν ἄνδρα. Ὁ δὲ καταλειφθεὶς, συγ-
γνώστὸς ἐστὶ, καὶ ἡ συνοικοῦσα τῷ τοιοῦτῳ οὐ κατακρίνεται. Εἰ μὲντοι ὁ ἀνὴρ ἀποστὰς τῆς γυναικὸς
ἐπ' ἄλλην ἤλθε, καὶ αὐτὸς μοιχὸς, διότι ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι, καὶ ἡ συνοικοῦσα αὐτῷ μοιχαλὶς, διότι
ἀλλότριον ἄνδρα πρὸς ἑαυτὴν μετέστησεν.»

Ἑρμηνεῖα.

Ἐπεὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ Κυρίου θέλει, ὅτι ἐπίσης ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκα νὰ μὴ χωρίζωνται ἕνας
ἀπὸ τὸν ἄλλον, ἔξω μόνον ἀν ἀκολουθήσῃ πορνεία ἢ μοιχεία, εἴτε εἰς τὸ ἕνα μέρος εἴτε εἰς τὸ
ἄλλο. Ἡ συνήθεια ὁμῶς θέλει, ὅτι οἱ μὲν ἄνδρες νὰ χωρίζουσιν τὰς γυναῖκάς των, ἐὰν πορνευθοῦν
ἢ μοιχευθοῦν ἀπὸ ἄλλον (1), κατὰ τὸ Ἀποστολικὸν ρητὸν καὶ τὸ τοῦ Ἱερεμίου καὶ τὸ τοῦ Πα-
ροιμιαστοῦ, αἱ δὲ γυναῖκες νὰ μὴ χωρίζουσιν τοὺς ἄνδρας των, κἂν πορνεύουσιν καὶ μοιχεύουσιν
εἰς ἄλλας, ὥστε κατὰ τὴν συνήθειαν ταύτην, ἐὰν γυνὴ ὑπανδρευθῇ μὲ ἄνδρα, τὸν ὁποῖον
ἐχώρισεν ἡ γυναῖκά του ὡς πορνεύοντα ἢ μοιχεύοντα, ἀπορῶ, ἂν αὐτὴ ἐμπορῇ νὰ ἦναι μοιχα-
λὶς, ἐπειδὴ τὸ ἀμάρτημα τοῦ χωρισμοῦ δὲν δίδεται εἰς τὸν ἄνδρα, ἀλλὰ εἰς τὴν γυναῖκα ὁποῦ τὸν ἀφή-
κεν, ἐπειδὴ αὕτη δὲν ἔχει τὴν ἀδειαν νὰ ἀφίνη τὸν ἄνδρα τῆς· ἀλλὰ κἂν δέρνη αὐτὴν ἐκεῖνος, πρέπει νὰ ὑπο-
μένῃ καὶ ὄχι νὰ χωρίζεται, κἂν τὴν προικὰ τῆς ἐξοδεύῃ, κἂν εἰς ἄλλας γυναῖκας πορνεύῃ, αὕτη πρέπει νὰ
καρτερῇ. Τί λέγω ταῦτα; κἂν ἀπίστος εἶναι ὁ ἄνδρας τῆς (2), δὲν πρέπει νὰ τὸν χωρίζεται, ὡς λέγει ὁ Παῦ-

(1) Ἐὰν δηλαδὴ δὲν θέλουν αὐτὰς, εἰ δὲ καὶ τὰς θέλουν, δὲν
χωρίζουσιν αὐτὰς κἂν πορνευθοῦν ἢ μοιχευθοῦν. Οὕτω γὰρ καὶ ὁ
Ἰουστινιανὸς καὶ Λέων ὁ σοφὸς ἐνόησαν εἰς τοὺς νόμους των
τὸν Κανὸνα τοῦτον, εἰπόντες ὅτι, ἂν οἱ ἄνδρες συγχωρήσουσιν

τὸ σφάλμα τῆς μοιχείας ἢ πορνείας τῶν γυναικῶν των, παρ-
νοῦσι πάλιν αὐτὰς ἀνεμποδίστως ἀνάμεσα εἰς δύο χρόνους.

(2) Δηλαδὴ ἐὰν, ἀπίστοι ὄντες καὶ οἱ δύο ἐξ ἀρχῆς, ἡ μὲν
γυνὴ πιστεύσῃ μετὰ ταῦτα, ὁ δὲ ἄνδρας μείνῃ ἐν τῇ ἀπιστίᾳ.

λος, ἀλλὰ νὰ συγκατοικῆ μετ' αὐτὸν, ἴσως μετ' τὸ παράδειγμά της τὸν ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν θεογνωσίαν. Ὡστε, ἡ μὲν γυναῖκα, ἀφήσασα τὸν ἄνδρα της, μοιχαλὶς εἶναι, ἂν πάρῃ ἄλλον. Ὁ δὲ ἀφεθεὶς αὐτὸς ἄνδρας, ἂν πάρῃ ἄλλην, συγχωρεῖται, καὶ ἡ τοῦτον λαβοῦσα δευτέρα γυναῖκα, ὡς μοιχαλὶς δὲν κατακρίνεται. Ἐὰν ὁμοίως καὶ ὁ ἄνδρας ἀφήσῃ τὴν γυναῖκα του, χωρὶς αἰτίαν πορνείας, καὶ πάρῃ ἄλλην, μοιχὸς εἶναι, διατὶ ἔκαμε τὴν γυναῖκά του νὰ μοιχευθῆ λαμβάνουσα ἄλλον, ζῶντος τοῦ προτέρου ἀνδρός της. Ἀλλὰ καὶ ἡ δευτέρα γυναῖκά του, μοιχαλὶς εἶναι, διατὶ ἐπῆρε τὸν ξένον ἄνδρα τῆς ζωῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικός. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ μῆ. Ἀποστολικοῦ, καὶ τὸν πζ'. τῆς ε', μέρος ἐκ τοῦ κανόνος τούτου ἐρανιθέντα αὐτολεξεί.

ΚΑΝΩΝ Γ'.

«Οἱ ὁμνύοντες μὴ καταδέχεσθαι τὴν χειροτονίαν, ἐξομνύμενοι, μὴ ἀναγκαζέσθωσαν ἐπιορκεῖν. Εἰ γὰρ καὶ δοκεῖ τις εἶναι Κανὼν ὁ συγχωρῶν τοῖς τοιούτοις, ἀλλὰ πείρα ἐγνώκαμεν, ὅτι οὐκ εὐδοῦνται (1) οἱ παρορκήσαντες. Σκοπεῖν δὲ δεῖ καὶ τὸ εἶδος τοῦ ὄρκου, καὶ τὰ ῥήματα, καὶ τὴν διάθεσιν, ἀφ' ἧς ὁμομόκασι, καὶ τὰς κατὰ λεπτὸν ἐν τοῖς ῥήμασι προσθήκας, ὡς ἐὰν μηδεμία ἢ μηδαμόθεν παραμυθία, χρῆ παντελῶς εἶναι τοῖς τοιούτοις. Τὸ μέντοι κατὰ Σευῆρον πρᾶγμα, ἦτοι τὸν ὑπὸ τούτου χειροτονηθέντα Πρεσβύτερον, τοιαύτην τινὰ μοι παραμυθίαν δοκεῖ ἔχειν (εἰ καὶ σοι συνδοκεῖ), τὸν ἀγρόν ἐκεῖνον τὸν ὑποκείμενον τῇ Μισθείᾳ, ᾧ ἐπεκηρύχθη ὁ ἄνθρωπος, κέλευσον Μασάδοις ὑποτελεῖν. Οὕτω γὰρ κάκεινος οὐ παρορκήσῃ μὴ ἀναχωρῶν τοῦ τόπου, καὶ ὁ Λογγῖνος ἔχων τὸν Κυριακὸν μεθ' ἑαυτοῦ, οὐκ ἐρημώσῃ τὴν Ἐκκλησίαν, οὐδὲ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν διὰ τῆς ἀργίας καταδικάσει, καὶ ἡμεῖς δόξαμεν μὴ παρὰ Κανόνας ποιεῖν τι, συμπεριφερόμενοι τῷ Κυριακῷ ὁμόσαντι μὲν συμπαραμένειν Μινδανοῖς (2), καταδεξαμένῳ δὲ τὴν μετάθεσιν. Ἡ γὰρ ἐπάνοδος φυλακὴ ἔσται τοῦ ὄρκου, τὸ δὲ ἄξιαι αὐτὸν τῇ οἰκονομίᾳ, εἰς ἐπιορκίαν αὐτῷ οὐ λογισθήσεται, διὰ τὸ μὴ προσχεῖσθαι τῷ ὄρκῳ, μηδὲ πρὸς βραχὺ ἀναχωρήσειν Μινδανῶν, ἀλλὰ παραμένειν εἰς τὸ ἐφεξῆς. Σευῆρῳ δὲ προφασιζομένῳ τὴν λήθην, ἡμεῖς συγχωρήσομεν, εἰπόντες, ὅτι ὁ τῶν κρυπτῶν γνώστης οὐ περιόψεται τὴν ἑαυτοῦ Ἐκκλησίαν ὑπὸ τοιούτου λυμαινομένην, ποιῶντος μὲν ἀκανονίστως ἐξ ἀρχῆς, ὄρκῳ, δὲ καταδεσμοῦντος παρὰ τὰ Εὐαγγέλια, ἐπιορκεῖν δὲ διδάσκοντος, δι' ὧν μετετέθη, ψευδομένου δὲ νῦν δι' ὧν τὴν λήθην σχηματίζεται. Ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἐσμὲν καρδιῶν κριταί, ἀλλ' ἐξ ὧν ἀκούομεν κρίνομεν, δῶμεν τῷ Κυρίῳ τὴν ἐκδίκησιν, αὐτοὶ δὲ ἀδιακρίτως αὐτὸν δεξόμεθα, συγγνώμην δόντες ἀνθρωπίνῳ πάθει τῇ λήθῃ».

Ἑρμηνεία.

Ἐπειδὴ μερικοὶ ζητούμενοι νὰ χειροτονηθοῦν, ἐξώμοναν νὰ μὴ δεχθοῦν τὴν χειροτονίαν, διὰ τοῦτο ὁ παρῶν Κανὼν προστάζει, ὅτι οἱ τοιοῦτοι δὲν πρέπει νὰ ἀναγκάζωνται εἰς τὸ νὰ χειροτονοῦνται, καὶ ἀκολούθως εἰς τὸ νὰ παραβαίνουσαν τὸν ὄρκον ὁποῦ ἔκαμαν· διότι ἀγκαλὰ καὶ φαίνεται, ὅτι συγχωροῦνται νὰ λύουσι τὸν δεσμὸν κατὰ τινὰ Κανόνα (3), οἱ ἀφ' ἑαυτῶν ὁμόσαντες, καὶ δῆτ' αὐτοὺς τὸν ἑαυτὸν τοὺς νὰ κάμουν τὸ τὸδε πρᾶγμα, ἢ νὰ μὴ τὸ κάμουν· μετ' ὅλον τοῦτο ἡμεῖς μετ' τὴν δοκιμὴν ἠξέυρομεν, ὅτι ὅσοι παραβαίνουσι τοὺς ὄρκους τῶν δὲν εὐδοῦνται, οὔτε κρίνονται εὐδόκιμοι καὶ εὐάρεστοι κοντὰ εἰς τὸν Θεόν, ἀλλὰ παραχωροῦνται νὰ πάθωσι πειρασμόν. Εἰς τὰ τοιαῦτα ὁμοίως πρέπει τινὰς νὰ στοχάζεται καὶ τὸ εἶδος τοῦ ὄρκου, ἦτοι, ἂν ὡμοσε τὸν Θεόν ἢ ἄλλο τι, καὶ τὰ λόγια τοῦ ὁμόσαντος καὶ τὴν διάθεσιν καὶ γνώμην, μετ' τὴν ὁποίαν ὡμοσεν, ἦτοι ἂν ἀπὸ συναρπαγῆς ἢ ἀπὸ μικροψυχίας, καὶ ὄχι ἀπὸ ἀμετάθετον γνώμην καὶ ἀποφασιστικὴν ὡμοσε, καὶ τὰς παραμικρὰς προσθήκας, ὁποῦ ἐπρόσθεσεν εἰς τὰ λόγια τοῦ ὄρκου· εἰς τρόπον ὅτι, ἂν ἀπὸ κένενα περιστατικὸν δὲν εὐρεθῆ κάμμία παραμυθία εὐλογος εἰς τὸ νὰ λυθῆ ὁ γενόμενος ὄρκος, πρέπει νὰ ἀφίγη τοὺς τοιούτους τινὰς νὰ φυλάττουσαν τὸν ὄρκον τοὺς, καὶ μὴ τοὺς ἀναγκάζῃ νὰ ἐπιορκοῦν. Ἡ δὲ τοῦ Σευῆρου ὑπόθεσις τοιαύτη φαίνεται νὰ ἦτο. Λογγῖνός τις ὀνομαζόμενος εἶχε τσιφτιλίκιον, λεγόμενον Μίνδανον, ὑποκείμενον εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν τῆς Μισθείας. Σευῆρος δὲ ὁ Μασάδων Ἐπίσκοπος ἐχειροτόνησε Πρεσβύτερον εἰς τὴν ἐν τῷ τσιφτιλικίῳ Ἐκκλησίᾳ κάποιον Κυριακόν, ὅστις ἠναγκάσθη παρὰ τοῦ Σευῆρου νὰ ὁμώσῃ, ὅτι ἔχει νὰ μένη ἐκεῖ καὶ νὰ ὑπόκηται εἰς τὴν ἐκεῖνου Ἐπισκοπὴν. Ἀλλ' ὁ τῆς Μισθείας Ἐπίσκοπος, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπέκειτο τὸ τσιφτιλίκιον, τοῦτο μαθὼν, ἐμπόδισε τὸν Κυριακὸν ἀπὸ τῆς ἱερουργῆς εἰς τὴν ἐδικήν του Ἐκκλησίαν, ὡς παρ' ἑτέρου χειροτονηθέντα. Διὰ τοῦτο, ὁ μὲν Κυριακὸς ἐπῆγεν εἰς ἄλλην Ἐκκλησίαν, ὁ δὲ Λογγῖνος ὁ οἰκοκύριος τοῦ τσιφτιλικίου λυπούμενος,

(1) Ἐν ἄλλοις, εὐδοκοῦνται, ὡς καὶ ὁ Ζωναρᾶς ἠρμήνευσε.

(2) Ἐν ἄλλοις, Μινδάλοις.

(3) Οὐδαμοῦ φαίνεται τοιοῦτος Κανὼν, ἐξω μόνον ἂν ὁ Ἅγιος Κανόνα ὀνομάζῃ τὴν συμβουλήν ὁποῦ δίδει ὁ μέγας Ἀθανάσιος πρὸς τὸν Δρακόντιον, πρὸς τὸν ὁποῖον γράφει τοιαῦτα, διὰ νὰ τὸν καταπέσῃ νὰ δεχθῆ τὴν Ἐπισκοπὴν· «Ἐἴτε λόγον δέω-

κας, ὁ δὲ λόγος τοῖς Ἁγίοις ὡς ὄρκος ἦν, ἀλλὰ ἀνάγκη τὸν Ἱερεμίαν (κ'. 9.) πῶς καὶ αὐτὸς εἰρηκῶς. Οὐ μὴ φημι ὅτι τὸ ὄνομα Κυρίου.» Ὑστερον δὲ φοβηθεὶς τὸ ἐν αὐτῷ πῦρ γενόμενον, οὐκ ἔτι, ὡς εἶρηκε, πεποίηκεν, οὐδὲ ὡς προληφθεὶς τῷ ὄρκῳ, ἐκρύβθη, ἀλλὰ τὸν ἐγχειρίσαντα εὐλαβοῦμενος, τετελείωκε τὴν προφητείαν (Τόμ. α'. σελ. 956).

εφοβέριζεν, ἢ νὰ χαλάσῃ, ἢ νὰ ἀφήσῃ ἔρημον τὴν Ἐκκλησίαν. Λοιπὸν ὁ μέγας Βασιλεὺς ἐρωτήθη περὶ τούτου καὶ ἀπεκρίθη, ὅτι τὸ μὲν τσιφτιλίκιον πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς Ἐπισκοπῆς Μασσάδων, ἂν καὶ νὰ ᾔτον ἄλλης ἐνορίας, ὁ δὲ Πρεσβύτερος Κυριακὸς νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ νὰ ἱερουργῇ ἐκεῖ, διατὶ μὲ τούτον τὸν τρόπον καὶ αὐτὸς θέλει φυλάττει τὸν ὄρκον ὅπου ἔκαμε, καὶ ὁ Λογγίνος δὲν θέλει ἐρημώσῃ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τὴν ψυχὴν του ἀκολουθῶν δὲν θέλει καταδικάσει, διὰ τὴν τῶν θείων ὑμνων ἀργίαν ὅπου θέλει προξενήσῃ εἰς αὐτήν, καὶ ἡμεῖς, λέγει, δὲν θέλομεν κάμει τι παρὰ Κανόνας, ἐπιστρέφοντες τὸν Κυριακὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν του, ἐπειδὴ ἐπιστρέφωντας ἐκεῖ, δὲν θέλει παραβῆ τὸν ὄρκον του, καθ' ὅτι, ἀγκαλὰ καὶ ἀνεχώρησε πρὸς ὀλίγον, ἐπειδὴ ὁμοῦ δὲν ἐπρόσθεσεν εἰς τὸν ὄρκον ὅπου ἔκαμεν, ὅτι οὐδὲ πρὸς ὀλίγον νὰ μὴ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸ τσιφτιλίκιον τῶν Μινδάνων, τοῦτο παράδοσις τοῦ ὄρκου δὲν λογίζεται (1). Τὸν δὲ Σευῆρον, ἐπειδὴ καὶ προφασίζεται, ὅτι ἐλησμόνησε πῶς ἦτο τὸ τσιφτιλίκιον εἰς ξένην Ἐπισκοπὴν καὶ διὰ τοῦτο ἐχειροτόνησε Πρεσβύτερον εἰς αὐτὸ, ἡμεῖς πρέπει νὰ συγχωρήσωμεν. Καὶ ἀγκαλὰ αὐτὸς παρὰ Κανόνας τρία κακὰ ἔκαμε, τὸ νὰ βάλῃ εἰς ὄρκον τὸν Κυριακὸν, τὸ ὅποιον εἶναι ἔξω τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου· τὸ νὰ παρακινήσῃ νὰ παραβῆ τὸν ὄρκον μὲ τὴν μετάθεσιν, καὶ τὸ νὰ ψεύδεται μὲ τοῦτο ὅπου λέγει, ὅτι ἐλησμόνησε· πλὴν, ἐπειδὴ ἡμεῖς καρδιογνώσται δὲν εἴμεθα, συγχωροῦμεν αὐτὸν, καὶ ἀδιακρίτως δεχόμεθα, διὰ τὸ πάθος τῆς λήθης· ἀφίνομεν δὲ εἰς τὸν Κύριον νὰ κάμῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἐκδίκησιν. Ὅρα καὶ τὸν ἰδ'. τῆς σ'.

ΚΑΝΩΝ ΙΑ'.

Τῶν Ἀποσ.
ξς. τῆς σ'.
ιβ'. τῆς ἐν
Ἀγκύρα κα.
κβ'. κγ'. Βα-
σιλ. δ'. ιγ'.
μγ'. νδ'. νς'.
νζ'. Ἀθανασ.
ἐπιστολ. πρὸς
Ἀποστ. Νύσ-
σης ε'.

Ὁ δὲ τὸν ἀκούσιον ποιήσας φόνον, ἀρκούντως ἐξεπλήρωσε τὴν δίκην ἐν τοῖς ἔνδεκα ἔτεσι. Δῆλον γάρ ὅτι ἐπὶ τῶν πληγέντων, τὰ Μωυσέως παρατηρήσωμεν, καὶ τὸν κατακλιθέντα μὲν ὑπὸ τῶν πληγῶν, ἃς ἔλαβε, βαδίσαντα δὲ πάλιν ἐπὶ τῆ ράβδῳ αὐτοῦ, οὐ λογισόμεθα πεφονεῦσθαι. [Ἐξόδ. κα. 18. 19.] Εἰ δὲ καὶ οὐκ ἐξανέστη μετὰ τὰς πληγὰς, ἀλλ' οὖν τῷ μὴ προελεσθαι αὐτὸν ἀνελεῖν, ὁ τυπήσας φονευτῆς μὲν, ἀλλ' ἀκούσιος διὰ τὴν πρόθεσιν».

Ἑρμηνεία.

Ἐνας χωρὶς τὸ θέλημά του φόνον ποιήσας, ἔνδεκα χρόνους διεπέρασεν ἀφωρισμένος ἐν μετανοίᾳ. Ἐρωτηθεὶς δὲ περὶ τούτου ὁ Ἅγιος, ἀπεκρίθη διὰ τοῦ παρόντος, ὅτι ἀρκετὸς εἶναι ὁ Κανὼνας τοῦ αὐτοῦ καὶ πρέπει νὰ λυθῇ ἀπὸ αὐτόν (2). Προσθέτει δὲ ὅτι πρέπει εἰς τοὺς κτυπηθέντας νὰ παρατηροῦμεν καὶ τὰ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Λέγει γὰρ ἐκεῖνος, ὅτι ἂν τινὰς δαρθῇ, καὶ ἀπὸ τὸν δαρμὸν καταπέσῃ εἰς τὸ στῆθος· ἂν μετὰ ταῦτα σηκωθῇ καὶ περιπατήσῃ μὲ τὸ ραβδί του λείψανα ἔτι ἔχων τῆς ἀσθενείας, δὲν λογίζεται ὅτι ἐφονεύθη, ἂν μετὰ ταῦτα ἀποθάνῃ, καὶ ὁ δειρας αὐτόν, φονεὺς δὲν λογίζεται. Κοντὰ εἰς τὰ Μωσαϊκὰ ταῦτα προσθέτει ὁ Ἅγιος, ὅτι, ἂν δὲν ἐσηκώθη ἀφ' οὗ ἐδάρθη, ἀλλ' ἐτελεύτησε, φονεὺς μὲν εἶναι ὁ τοῦτον δειρας, ἀκούσιος ὁμοῦ καὶ ὄχι θεληματικὸς, καθ' ὅτι δὲν ἤθελε νὰ τὸν φονεύσῃ, ἀλλὰ μόνον νὰ τὸν δειρῇ. Ὅρα καὶ τὸν ξς'. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΙΒ'.

Ἀποστ ις'. || Τοὺς διγάμους παντελῶς ὁ Κανὼν τῆς ὑπηρεσίας ἀπέκλεισε.

Ἑρμηνεία.

Κανόνα ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Ἅγιος τὸν ις'. Ἀποστολικόν, ὃν ἐρμηνευθέντα ἀνάγνωθι.

ΚΑΝΩΝ ΙΓ'.

Τοὺς ἐν πολέμοις φόνους οἱ Πατέρες ἡμῶν ἐν τοῖς φόνοις οὐκ ἐλογίσαντο, ἐμοὶ δοκεῖ συγγνώμην δίδόντες τοῖς ὑπὲρ σωφροσύνης καὶ εὐσεβείας ἀμυνομένοις. Τάχα δὲ καλῶς ἔχει συμβουλεύειν, ὡς τὰς χεῖρας μὴ καθαρῶς, τριῶν ἐτῶν τῆς κοινωνίας μόνης ἀπέχεσθαι.

(1) Ὅρα τὸν μέγαν Βασιλεῖον πῶς ἀπὸ τὸν στοχασμὸν καὶ τὴν λεπτὴν ἐξέτασιν τῶν ρημάτων τοῦ ὄρκου εὖρε παρηγορίαν, ὥστε νὰ μὴ φαίνεται πῶς παραβαίνει τὸν ὄρκον του ὁ ὁμοῦσας. Τοιοῦτοτρόπως αἱ ἔνδεκα φυλαὶ τοῦ Ἰσραὴλ, ἀφ' οὗ ἐξωλόθρευσαν τοὺς Βενιαμίτας διὰ τὴν πορνείαν ὅπου ἔκαμαν εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ Δευτέρου, πλὴν μόνον ἐξακοσίων, ἐπειδὴ ἔκαμαν ὄρκον, νὰ μὴ δώσουν γυναῖκας εἰς αὐτοὺς θεληματικῶς. Ὑστερον, διὰ τὸ νὰ φυλαχθῇ ὁ ὄρκος τῶν ἀπαράτρωτος, κατὰ τὸν ἀδελφὸν ἐρμηνευτὴν, καὶ ἐν ταύτῳ διὰ τὸ νὰ μὴ μείνωσιν οἱ ἐξακόσιοι αὐτοὶ χωρὶς γυναῖκας, καὶ χαθῇ τελείως ἡ φυλὴ τοῦ Βενιαμίν,

ἐφεύρησαν μηχανὴν, καὶ ἐπήραν μὲν αὐτοὶ τετρακοσίας παρθένους ἀπὸ τὴν πόλιν Ἰαβείας Γαλααδ ὅπου δὲν ἦλθον εἰς πόλεμον, διακοσίας δὲ ἄλλας παρθένους ὅπου ἐχόρευαν εἰς τὴν Σηλὼμ ἐδιώρισαν νὰ ἀρπάσουν οἱ περιλειφθέντες διακόσιοι Βενιαμίται, καὶ οὕτω μὲ τὸν τρόπον αὐτόν καὶ τὰ δύο ἐφύλαξαν. Καὶ ὅρα τὸ κα'. Κεφ. τῶν Κριτῶν.

(2) Ὅχι πῶς εἶναι τόσος ὁ Κανὼν τῶν ἀκούσιων φόνων (εἰς δέκα γὰρ χρόνους, καὶ ὄχι εἰς ἔνδεκα οἱ ἀκούσιοι φόνοι ἐπιτιμῶνται ἀπὸ τὸν νζ'. τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου), ἀλλ' ὅτι εἰς τόσους χρόνους ἐφθασεν ἐκεῖνος νὰ περάσῃ ὑποκάτω εἰς τὸ ἐπιτίμιον.

Ἑρμηνεία.

Πατέρας έννοεῖ ἐδῶ ὁ μέγας Βασίλειος τὸν μέγαν Ἀθανάσιον καὶ τοὺς κατ' αὐτόν. Λέγει γὰρ ἐκεῖνος ἐν τῇ πρὸς Ἀμμοῦν ἐπιστολῇ, ὅτι τὸ νὰ φονεύῃ τινὰς τοὺς ἐχθροὺς εἰς τὸν πόλεμον, εἶναι νόμιμον καὶ ἐπαίνου ἄξιον. Ὁ δὲ Βασίλειος ἐξηγεῖ καὶ τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποῖαν οἱ ἀρχαιότεροι Πατέρες ἐσυγχώρησαν εἰς αὐτοὺς, ἧτις εἶναι, διατὶ οἱ ἐν πολέμῳ φονεύοντες οὗτοι, ὑπερμαχοῦσι διὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν τῆς σωφροσύνης φύλαξιν. Διότι, ἂν μίαν φορὰν οἱ Βάρβαροι καὶ ἄπιστοι κυριεύσουσιν, οὔτε εὐσέβεια θέλει μείνει, μετὰ τὸ νὰ ἀθετοῦν αὐτὴν ἐκεῖνοι καὶ τὴν ἐδικὴν τῶν κακοπιστῶν στερεῶνουσιν, οὔτε σωφροσύνη καὶ φύλαξις τῆς τιμῆς, μετὰ τὸ νὰ ἀκολουθοῦν ἀπὸ αὐτοὺς πολλαὶ βίαι καὶ φθοραὶ εἰς νέας καὶ νέους. Ἐπιφέρει δὲ ὁ Ἅγιος καθεξῆς ἀπὸ λόγου τοῦ ὄχι Κανόνα ἀποφασιστικόν, ἀλλὰ συμβουλευτικόν καὶ διστακτικόν, λέγων, ὅτι, ἀγκαλὰ καὶ οἱ ἐν πολέμῳ φονεύοντες οὗτοι ὡς φονεῖς δὲν ἐλογίσθησαν ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτέρους, ὁμῶς, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἔχουσι καθαρὰς τὰς χεῖρας τῶν ἀπὸ αἵματα, ἴσως εἶναι καλὸν νὰ ἀπέχουν τρεῖς χρόνους ἀπὸ τὴν κοινωνίαν μόνην τῶν Μυστηρίων, ἀλλ' ὄχι δηλαδὴ καὶ νὰ ἐκβάλλωνται ἐκ τῆς Ἐκκλησίας ὡς οἱ ἄλλοι μετανοοῦντες (1). Ὅρα καὶ τὸν ζς'. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΙΑ'.

«Ὁ τόκος λαμβάνων, ἐὰν καταδέξηται τὸ ἀδίκον κέρδος εἰς πτωχοὺς ἀναλῶσαι καὶ τοῦ λοιποῦ τοῦ νοσήματος τῆς φιλοχρηματίας ἀπαλλαγῆναι, δεκτός ἐστὶν εἰς Ἱερωσύνην».

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρὼν Κανὼν ὅτι, ἀνίσως τινὰς, λαϊκὸς ὢν, ἔπερνε διάφορα ἐκ τῶν ἄσπρων του, οὗτος, ἐὰν ἐξοδύσῃ τὸ ἀδίκον κέρδος, ἦτοι, τὰ διάφορα αὐτὰ (ὄρα δὲ πῶς ὀνομάζει τὰ διάφορα ἀδίκια, καὶ ἀπὸ τοὺς

(1) Διὰ τί δὲ οἱ μὲν παλαιοὶ Πατέρες δὲν ἐκανόνισαν τοὺς ἐν πολέμῳ φονεύοντας, ὁ δὲ Βασίλειος, τρεῖς χρόνους αὐτοὺς τῆς κοινωνίας ἐστέρησε; Δύει τὴν ἀπορίαν ταύτην ὁ ἴδιος Θεὸς ἐν τῷ β'. βιβλ. τῶν Ἀριθμῶν (Κεφ. λα'. 19. 24.), ὅπου παραγγέλλει, ὅτι νὰ σταθοῦν ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἑπτὰ ἡμέρας, νὰ πλύνουσι τὰ ἱμάτιά των, νὰ καθαρισθοῦν, καὶ ἔτσι νὰ ἔμβουν μέσα εἰς τὴν παρεμβολὴν ἐκεῖνοι οἱ Ἑβραῖοι ὅπου ἐγύρισαν ἀπὸ τὸν πόλεμον τῶν Μαδιθηναίων. «Καὶ ὑμεῖς παρεμβαλεῖτε ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἑπτὰ ἡμέρας, πᾶς ὁ ἀνελὼν καὶ ὁ ἀπτόμενος τοῦ τετρωμένου, ἀγνισθήσεται . . . καὶ πλυνεῖσθε τὰ ἱμάτια τῆς ἡμέρας τῆς ἐβδόμης, καὶ καθαρισθήσεσθε, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεσθε εἰς τὴν παρεμβολήν». Καὶ ἡ αἰτία εἶναι, καθὼς ἐρμηνεύει Φίλων ὁ Ἰουδαῖος, διατὶ ἀγκαλὰ καὶ ἦσαν νόμιμοι οἱ φόνοι ὅπου γίνονται κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ὁμῶς ἐκεῖνος ὅπου φονεύει ἄνθρωπον καὶν δικαίως, καὶν διὰ ἐκδίκησιν, καὶν διὰ βίαν καὶ ἀνάγκην τὸν φονεύει, μετὰ τὸν τοῦτο ὑπὸ ἁμαρτίαν καὶ ἔγκλημα φαίνεται νὰ πίπτῃ, διατὶ ἐφόνευσεν ἄνθρωπον ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως ὄντα, τῆς ἐδικῆς του. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ τοὺς Μαδιθηναίους φονεύσαντες εἰς τὸν πόλεμον, ἀγκαλὰ καὶ δικαίως, ἀγκαλὰ καὶ ὡς ἐχθροὺς, ἀγκαλὰ διὰ ἐκδίκησιν, ἄβδίκηει γὰρ, φησὶν ὁ Θεὸς πρὸς Μωϋσῆν, τὴν ἐκδίκησιν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐκ τῶν Μαδιανιτῶν» (αὐτόθ. 2.) ὁμῶς ὡς ἀνθρώπους συγγενεῖς καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως φονεύσαντες, καὶ ἀκολούθως ὑπὸ ἁμαρτίαν καὶ μισοφονίαν πεσόντες, ἐχρειάσθησαν νὰ καθαρισθοῦν ἀπὸ αὐτὴν μετὰ τὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἑπταήμερον καθαρισμόν. Ταύτην τὴν ἰδίαν αἰτίαν λέγουσι καὶ ὁ Προκλόπιος καὶ ὁ Ἀθελος, ἐρμηνεύοντες τὰ αὐτὰ ρητὰ, καὶ ὄχι διατὶ ἐζώγησαν τὰς γυναῖκας τῶν Μαδιανιτῶν, ὡς εἶπόν τινες. Ὁ γὰρ ἑπταήμερος αὐτὸς καθαρισμὸς ἐγένετο ὑστερα, ἀφ' οὗ ἐθανάτωσαν καὶ τὰς ὑπανδρευμένας γυναῖκας τῶν Μαδιθηναίων, καὶ ὄχι πρὸ τοῦ, ὡς ἐν τῷ αὐτῷ Κεφαλαίῳ δηλοῦται. Ὅθεν εἰς τὸ παράδειγμα τοῦτο ἀκολουθῶν καὶ ὁ μέγας Βασίλειος συμβουλεύει, ὅτι εἶναι καλὸν νὰ ἀπέχουν τρεῖς χρόνους τῆς Κοινωνίας οἱ ἐν πολέμῳ φονεύσαντες, διατὶ ἐμολύθησαν μετὰ τὰ αἵματα τῶν ὁμογενῶν, ἴσως

δὲ καὶ διατὶ ἐγίναν ἐπιτήδευοι εἰς τὸ νὰ κακοποιῶν καὶ νὰ ἀφαινοῦν τὴν δημιουργίαν τοῦ Θεοῦ (ὄρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ζς'. Ἀποστολικοῦ) συμβουλευτικόν δὲ καὶ διστακτικόν τὸν Κανόνα προέφερεν ὁ Ἅγιος, καὶ διὰ τὸ σέβας, καὶ τὴν αἰδῶ τὴν πρὸς τοὺς ἀρχαιοτέρους Πατέρας ὅπου ἀκανόνιστους τοὺς τοιοῦτους ἀφήκαν, καὶ διὰ φιλόσοφον ἴσως μετριοφροσύνην αὐτοῦ καὶ εὐλάβειαν. Ὅτι δὲ ὁ Κανὼν οὗτος τοῦ Ἁγίου ὡς Κανὼν ἀποφαντικὸς, καὶ ὄρος, καὶ νόμος, ἐδέχθη ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ὄχι ὡς μία ἀπλή καὶ διστακτικὴ συμβουλή, μαρτυρεῖ ἡ ἐπὶ τοῦ Νικηφόρου Φωκᾶ ἀκολουθήσασα ἱστορία, τὴν ὁποῖαν καὶ οἱ δύο ἐρμηνεύται ὁ Ζωναρᾶς καὶ ὁ Βαλσαμῶν, λέγουσι, καὶ ὁ Δοσίθεος (σελ.δ. 533. τῆς Δωδεκαβίβλου) ὁ γὰρ Βασίλειος οὗτος ἐζήτησεν εἰς τὸν καιρὸν του, ὅτι οἱ ἐν τῷ μετὰ τῶν Βαρβάρων πολέμῳ φονευόμενοι Χριστιανοὶ στρατιῶται νὰ συναριθμοῦνται μετὰ τοὺς μάρτυρας, καὶ ὡς μάρτυρες νὰ τιμῶνται καὶ νὰ δοξολογῶνται. Ὁ δὲ τότε Πατριάρχης καὶ ἡ Σύνοδος τῶν Ἀρχιερέων ἐναντιούμενοι εἰς τοῦτο, καὶ μὴ πειθοντες τὸν Βασίλειον, τέλος πάντων ὡς Κανόνα τὸν Κανόνα τοῦτον τοῦ Ἁγίου ἐπρότειναν εἰπόντες, πῶς ἡμεῖς θέλομεν συναριθμηθῆναι μετὰ τοὺς μάρτυρας τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ φονευθέντας, τοὺς ὁποῖους ὁ μέγας Βασίλειος, ὡς μὴ καθαρὰς ἔχοντας τὰς χεῖρας, τρεῖς χρόνους ἐμπόδισεν ἀπὸ τὰ μυστήρια; Ἀλλὰ γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Βασίλειος ἐν τῷ νε'. Κανόνι αὐτοῦ, τὸν παρόντα συμβουλευτικόν, ὀριστικόν καὶ ἀποφασιστικόν ἐκείσε ἐξέθετο κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα, ἐμποδίσας τῆς κοινωνίας τοὺς φονεύσαντας λαϊκοὺς τοὺς κατ' αὐτῶν ἐπερχομένους ληστὰς. Εἰ δὲ καὶ ὁ Ζωναρᾶς λέγει, ὅτι ἡ συμβουλή αὕτη τοῦ Ἁγίου, μᾶλλον δὲ ὁ Κανὼν, βαρεῖα φαίνεται καὶ φορτικὴ, μετὰ τὸ νὰ μὴ δύνανται πώποτε νὰ καταπαύσουν τρεῖς χρόνους καὶ ἀκολούθως νὰ μεταλάβουν, οἱ εἰς συνεχεῖς καὶ ἀλλεπαλήλους πολέμους εὐρισκόμενοι στρατιῶται Χριστιανοὶ, τοῦτο καὶ ἡμεῖς συνομολογοῦμεν ὥστε, ἐν ὅσῳ οἱ στρατιῶται πολεμοῦν, μεταλαβεῖν οὐ δύνανται, ἀλλὰ μετὰ τὴν τριετῆ τοῦ πολέμου κατάπαυσιν.

λαϊκούς πέρνωνται) εἰς πτωχοὺς, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς παύσῃ ἀπὸ αὐτὰ, δέχεται εἰς τὸ νὰ γένη Ἱερεὺς ὥστε ἐξ ἀντιδιαστολῆς νοεῖται ὅτι ὁ μὴ τὰ διάφορα τῶν χρημάτων του διαμοιράσας, Ἱερεὺς νὰ γένη δὲν δύναται.

ΚΑΝΩΝ ΙΕ΄.

«Θαυμάζω δὲ σου τὴν γραμματικὴν ἀκρίβειαν ἐπὶ τῆς γραφῆς ἀπαιτοῦντος καὶ λογιζομένου, ὅτι ἠναγκασμένη ἐστὶν ἡ λέξις τῆς ἐρμηνείας τὸ ἑαυτῆς εὐσημον ἐκδιδούσης, οὐ τὸ κύριον τῆς ὑπὸ (1) Ἑβραϊκῆς φωνῆς σημαινόμενον μεταθεσίσης. Ἐπὶ δὲ δεῖ μὴ ἀργῶς παρελθεῖν τὸ ὑπὲρ ἀνδρὸς ζητητικοῦ κινήθην πρόβλημα, τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης, καὶ ἐν τῇ κοσμοποιίᾳ τὴν αὐτὴν ἔλαχον γένεσιν· ἐκ τῶν ὑδάτων γὰρ ἐξήχθη καὶ ἀμφοτέρω τὰ γένη· τὸ δὲ αἴτιον, ὅτι ταύτων ἐστὶν ἑκατέροις ἰδίωμα. Τὰ μὲν γὰρ διανήχεται τὸ ὕδωρ, τὰ δὲ ἐπινήχεται τῷ ἀέρι, καὶ διὰ τοῦτο κοινή μὲν αὐτῶν ὑπεμνήσθη, τὸ δὲ σχῆμα τοῦ λόγου, ὡς μὲν πρὸς τοὺς ἰχθύας ἀκαταλλήλως ἀπεδόθη, ὡς δὲ πρὸς πάντα τὰ ἐν ὕδασι διαιτώμενα καὶ πάνυ οἰκείως. Τὰ γὰρ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ὑποτέτακται τῷ ἀνθρώπῳ καὶ οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης, καὶ οὐκ αὐτοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ διαπορευόμενα τρίβους θαλασσῶν. Οὐ γὰρ εἶ τι ἔνυδρον, τοῦτο καὶ ἰχθύς ἐστίν, ὡς τὰ κητώδη καὶ φάλαινα καὶ ζύγεναι καὶ δελφίνες καὶ φῶκαι, καὶ προσέτι ἵπποι καὶ κύνες καὶ πρίονες καὶ ξιφίαι καὶ οἱ θαλάσσιοι βόες, εἰ δὲ βούλει, καὶ ἀκαλῆφαι καὶ κτένες καὶ τὰ ὀστρακόδερμα πάντα, ὧν οὐδὲν ἐστὶν ἰχθύς, καὶ πάντα, ἃ διαπορεύεται τρίβους θαλασσῶν· ὡς εἶναι τρία τῷ γένει, πετεινὰ οὐρανοῦ, ἰχθύας θαλάσσης καὶ ἕσα τῶν ἐνύδρων τοῖς ἰχθύσιν ἀντιδιαστελλόμενα, διαπορεύονται καὶ αὐτὰ τὰς τρίβους τῶν θαλασσῶν.»

Ἑρμηνεία.

Ἄγκαλὰ καὶ δὲν φανερόνεται καθαρῶς ὁποῖα ἦτον ἡ ἐρώτησις· ὅσον ὁμοῦ ἐκ τῆς ἀποκρίσεως ταύτης, φαίνεται ὅτι ἠρώτησεν ὁ Ἀμφιλόχιος τὸν Βασιλεῖον, διὰ τί ἐν τῷ ψαλμῷ τῷ η΄. ὁ Δαβὶδ λέγων περὶ τοῦ ἀνθρώπου, «Πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ... τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης, τὰ διαπορευόμενα τρίβους θαλασσῶν,» ἀ. ὁμοῦ ἐσύναψε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης, καὶ β΄. δὲν εἶπε, τοὺς διαπορευομένους τρίβους θαλασσῶν, καθὼς ἦτον ἀκόλουθον, κατὰ τὴν γραμματικὴν τέχνην, ἀλλὰ τὰ διαπορευόμενα τρίβους θαλασσῶν· πρὸς τὴν ἀ. λοιπὸν ἀπορίαν ὁ Ἅγιος ἀποκρίνεται, ὅτι ἡ αἰτία, ὅπου ὁ Δαβὶδ ἐσύναψε τὰ πετεινὰ καὶ τὰ ὀψάρια ὁμοῦ, εἶναι διὰ τὸ καὶ τὰ δύο ταῦτα γένη τῶν ζῶων ἐδημιουργήθησαν ἀπὸ τὰ αὐτὰ νερά, καὶ ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ ἰδίωμα ἔχουσιν· ἐπειδὴ, καθὼς τὰ ὀψάρια κολυμποῦσι μέσα εἰς τὸ νερὸν, ἔχοντα μὲν ὡσάν κουπία τὰ μικρὰ τῶν πτερύγια, ὡσάν τιμόνι δὲ τὴν οὐρὰν, τοιοῦτοτρόπως καὶ τὰ πουλῖα κολυμβῶσιν εἰς τὸν ἀέρα, ἔχοντα μὲν καὶ αὐτὰ ὡσάν κωπία τὰ πτερὰ, ὡσάν τιμόνι δὲ τὴν οὐρὰν. Πρὸς δὲ τὴν β΄. ἀποκρίνεται, ὅτι τὰ διαπορευόμενα τρίβους θαλασσῶν δὲν ἀναφέρονται εἰς τοὺς ἰχθύας, ἀλλὰ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα ζῶα ὅπου εὐρίσκονται εἰς τὰ νερά (2), ἤγουν εἰς τὰ κῆτη τὰ μεγάλα, εἰς τὰ ὀστρακόδερμα, ὁποῖα εἶναι τὰ κτένια καὶ ἄλλα, εἰς τὰ μαλακόστρακα, ὁποῖα εἶναι αἱ καρίδες, κάβουροι, καὶ εἰς τὰ μαλάκια, ὁποῖα εἶναι ἡ σουπία, τὰ ὀκταπόδια, τὰ καλαμάρια καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ὅλα ταῦτα ὀψάρια δὲν ὀνομάζονται. Τρία λοιπὸν γένη ζῶων λέγει ὁ Δαβὶδ ὅτι ὑποτάσσονται εἰς τὸν ἀνθρώπον, τὰ ἐκ τῶν ὑδάτων γενώμενα, τὰ πουλῖα, τὰ ὀψάρια καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ὅπου ζῶσιν εἰς τὰ νερά, διαφορετικὰ ὄντα ἀπὸ τὰ ὀψάρια, ἔξω δηλαδὴ ἀπὸ τὰ τετράποδα, ὅπου ἔγιναν ἐκ τῆς γῆς.

ΚΑΝΩΝ ΙΣ΄.

«Ὁ δὲ Νεεμάν οὐχὶ μέγας παρὰ Κυρίῳ, ἀλλὰ παρὰ τῷ κυρίῳ αὐτοῦ, τουτέστι τῶν παραδυναστευόντων ἦν τῷ Βασιλεῖ τῶν Σύρων [Δ΄. Βασιλ. ε. 1.]. Πρόσεχε οὖν ἀκριβῶς τῇ Γραφῇ καὶ αὐτόθεν εὐρήσεις τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος.»

Ἑρμηνεία.

Ἐρωτήθη ὁ Ἅγιος, διὰ τί ἡ Γραφή λέγει μέγαν τὸν Νεεμάν; καὶ ἀποκρίνεται, ὅτι δὲν ἦτο μέγας κοντὰ εἰς τὸν Κύριον, ἦτοι εἰς τὸν Θεόν, ἀλλὰ κοντὰ εἰς τὸν κύριόν του, ἦτοι τὸν Βασιλέα τῆς Συρίας, καὶ τοῦτο μαρτυρεῖ ἡ θεία Γραφή λέγουσα· «Καὶ Νεεμάν ὁ ἀρχὼν τῆς δυνάμεως Συρίας ἦν ἀνὴρ μέγας ἐνώπιον τοῦ κυρίου αὐτοῦ». (δ΄. Βασιλ. ε. 1.)

(1) Ἴσως, ἀπὸ.

(2) Ὁ δὲ Ἱερὸς Αἰγυπτίνος (ἐρμην. τοῦ ψαλ. η΄.) τρίβους θαλασσῶν ἐνόησε τοὺς παραθαλασσίους τόπους, καὶ ἀκολούθως,

διαπορευόμενα τρίβους θαλασσῶν, ἐννοεῖ πάντα τὰ εἰς τοὺς τοιοῦτους παραθαλασσίους τόπους εὐρισκόμενα, ὅσα εἶναι οἱ κάβουροι, λεπάδες, κόγχαι, καὶ τὰ τοιαῦτα ἄλλα.

Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν, Ἐπιστολὴ Κανονικὴ Β'. διηρημένη εἰς Κανόνας λδ'.

ΚΑΝΩΝ ΙΖ'.

«Ἡρώτησας ἡμᾶς περὶ Βιάνωρος τοῦ Πρεσβυτέρου, εἰ δεκτός ἐστι πρὸς τὸν Κλῆρον διὰ τὸν ὄρκον. Ἐγὼ δὲ ἤδη τινὰ καὶ κοινὸν ὄρον περὶ πάντων ὁμοῦ τῶν μετ' αὐτοῦ ὁμομοκότων τοῖς κατὰ Ἀντιόχειαν Κληρικοῖς οἶδα ἐκτεθεικώς, ὥστε τῶν μὲν δημοσίων αὐτοὺς ἀπέχεσθαι συλλόγων, ἰδίᾳ δὲ ἐνεργεῖν τὰ τῶν Πρεσβυτέρων. Τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ὑπηρεσίαν ἄδειαν αὐτῷ παρέχει. Διότι οὐκ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐστὶν ἡ Ἱερωσύνη, ἀλλ' ἐν Ἰκόνιῳ. ἦν ὡς αὐτὸς ἐπέστειλας ἡμῖν, τῆς Ἀντιοχείας εἰς οἰκησὶν ἀντηλλάξατο. Ἔστιν οὖν δεκτός ἐκεῖνος ὁ ἀνὴρ, ἀπαιτούμενος παρὰ τῆς εὐλαβείας σου μεταμέλεισθαι ἐπὶ τῇ εὐκολίᾳ τοῦ ὄρκου, ὃν ἐπὶ τοῦ ἀπίστου ἀνδρὸς ἐξωμόσατο, βαστάσαι τὴν ἐνόχλησιν τοῦ μικροῦ ἐκείνου κινδύνου μὴ δυνηθεῖς».

Ἑρμηνεία.

Δὲν εἶναι τόσον φανερὰ ἡ ἀπόκρισις αὕτη, μὲ τὸ νὰ μὴ ᾔνοιται φανερὰ οὔτε ἡ ἐρώτησις. Φαίνεται δὲ ὅτι, ἓνας ἀπίστος ἀνθρώπος μὲ ἀπειλὰς καὶ φοβερισμοὺς ἔκαμ' ἕνας Ἱερεὶς τῶν Ἀντιοχείων νὰ ὁμόσῃ, ὅτι νὰ μὴ ἐνεργοῦν πλέον τὰ τῆς Ἱερωσύνης, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἓνας, Βιάνωρ ὀνόματι, ἐμετοίκησεν εἰς τὸ Ἰκόνιον, περὶ τοῦ ὁποίου ἠρώτησεν ὁ Ἰκονίου Ἀμφιλόχιος, ἂν πρέπη οὗτος νὰ λειτουργῇ, καὶ ἀποκρίνεται ὁ Ἅγιος, ὅτι κοινὸν διορισμὸν ἐξέδωκεν εἰς ὄλους ὅπου ὤμοσαν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν νὰ λειτουργοῦν μὲν κατ' ἰδίαν, οὐχὶ δὲ καὶ δημοσίως ἐμπροσθεν εἰς ὄλους, ἵνα μὴ σκανδαλίζουσιν αὐτοὺς, βλέποντας νὰ παραβαίνουσι τὸν ὄρκον ὅπου ἔκαμαν. Κατὰ τὸν κοινὸν λοιπὸν αὐτὸν διορισμὸν, ἔχει τὴν ἄδειαν καὶ ὁ Βιάνωρ νὰ ἱεουργῇ, καὶ μάλιστα διατιμέλλει νὰ ἱεουργῇ (τὸ γὰρ «ἐστίν», ὅπου λέγει ὁ Κανὼν, ἀντὶ τοῦ ἐνεργεῖται ἡ Ἱερωσύνη ἐκλαμβάνεται) ὅχι εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ὅπου ὤμοσεν, ἀλλ' εἰς τὸ Ἰκόνιον ὅπου μετοίκησε. Χρεωστὲι ὁμοίως οὗτος νὰ μετανοῇ διατιμὲν εὐκόλως καὶ προχείρως ὡμοσε διὰ μικροῦ κινδύνου φοβερισμὸν. Ὅρα καὶ τὸν ἦδ'. τῆς ς'.

ΚΑΝΩΝ ΙΗ'.

«Περὶ τῶν ἐκπεσουσῶν παρθένων τῶν καθομολογησαμένων τὸν ἐν σεμνότητι βίον τῷ Κυρίῳ, εἴτα διὰ τὸ ὑποπεσεῖν τοῖς πάθεσι τῆς σαρκὸς ἀθετουσῶν τὰς ἑαυτῶν συνθήκας, οἱ μὲν Πατέρες ἡμῶν ἀπλοῦκῶς καὶ πράως συμπεριφερόμενοι ταῖς ἀσθενείαις τῶν κατολισθαινόντων, ἐνομοθέτησαν δεκτὰς εἶναι μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν, καθ' ὁμοιότητα τῶν διγάμων διαταξάμενοι. Ἔμοι δὲ δοκεῖ, ἐπειδὴ τῇ τοῦ Χριστοῦ χάριτι προϊούσα ἡ Ἐκκλησία κραταιότερα γίνεται, καὶ πληθύνεται νῦν τὸ τάγμα τῶν παρθένων, προσέχειν ἀκριβῶς τῷ κατ' ἐννοίαν φαινομένῳ πράγματι καὶ τῇ τῆς Γραφῆς διανοίᾳ, ἣν δυνατὸν εὑρεῖν ἀπὸ τοῦ ἀκολουθίου. Χρηεῖα γὰρ παρθενίας ἐλάττων. Οὐκοῦν καὶ τὸ τῶν χηρῶν ἀμάρτημα πολλῶν δευτέρον ἐστὶ τοῦ τῶν παρθένων. Ἰδῶμεν τοίνυν τί γέγραπται Τιμοθέῳ παρὰ τοῦ Παύλου· «Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ. Ὅταν γὰρ καταστρησιάσῃ τοῦ Χριστοῦ, γαμῆν θέλουσιν, ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν.» [ἀ. Τιμόθ. ε. 11.] Εἰ τοίνυν χήρα κρίματι ὑπόκειται βαρυτάτῳ, ὡς τὴν εἰς Χριστὸν ἀθετήσασα πίστιν, τί χρὴ λογίζεσθαι ἡμᾶς περὶ τῆς παρθένου, ἣτις νύμφη ἐστὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ σκευὸς ἱερῶν ἀνατεθὲν τῷ Δεσπότῃ; Μέγα μὲν ἀμάρτημα καὶ δούλην λαθραίοις γάμοις ἑαυτὴν ἐπιδοῦσαν, φθορᾶς ἀναπλήσαι τὸν οἶκον καὶ καθυβρίσαι διὰ τοῦ πονηροῦ βίου τὸν κεκτημένον· πολλῶν δὲ χαλεπώτερον τὴν νύμφην μοιχαλίδα γενέσθαι, καὶ τὴν πρὸς τὸν νυμφίον ἐνωσιν ἀτιμάσασαν, ἠδοναῖς ἀκολάστοις ἑαυτὴν ἐπιδοῦναι. Οὐκοῦν, ἡ μὲν χήρα ὡς δούλη διεφθαρμένη καταδικάζεται, ἡ δὲ παρθένος τῷ κρίματι τῆς μοιχαλίδος ὑπόκειται. Ὅσπερ οὖν τὸν ἀλλοτρίᾳ γυναικὶ συνιόντα μοιχὸν ὀνομάζομεν οὐ πρότερον καταδεξάμενοι εἰς κοινωνίαν, πρὶν ἢ παύσασθαι τῆς ἀμαρτίας, οὕτω δηλ. καὶ ἐπὶ τοῦ τὴν παρθένον ἔχοντος διατεθησόμεθα. Ἐκεῖνο δὲ νῦν προωμολογηθῆσαι (1) ἡμῖν ἀναγκαῖον, ὅτι παρθένος ὀνομάζεται ἡ ἐκουσίως ἑαυτὴν προσαγαθοῦσα τῷ Κυρίῳ καὶ ἀποταξαμένη τῷ γάμῳ, καὶ τὸν ἐν ἀγιασμῷ βίον προτιμήσασα, τὰς δὲ ὁμολογίας τότε ἐγκρίνομεν, ἀφ' οὗ περ' ἂν ἡ ἡλικία τὴν τοῦ λόγου συμπλήρωσιν ἔσχεν. Οὐ γὰρ τὰς παιδικὰς φωνὰς πάντως κυρίας ἐπὶ τῶν τοιούτων ἡγεῖσθαι προσήκει, ἀλλὰ τὴν ὑπὲρ τὰ δεκαεξ' ἢ δέκα καὶ ἐπτὰ γινομένην ἔτη, κυρίαν οὔσαν τῶν λογισμῶν, ἀνακριθεῖσαν ἐπὶ πλεῖον, εἴτα παραμείνας καὶ λιπαροῦσαν διὰ ἱκεσιῶν πρὸς τὸ δεχθῆναι, τότε ἐγκαταλέγεσθαι χρὴ ταῖς παρθένοις, καὶ τὴν ὁμολογίαν τῆς τοιαύτης κυροῦν, καὶ τὴν παραίτησιν αὐτῆς ἀπαραιτήτως κολάζειν. Πολλὰς γὰρ γονεῖς προσαγοῦσι καὶ ἀδελφοί, καὶ τῶν προτηκόντων τινὲς πρὸ τῆς ἡλικίας, οὐκ οἰκοθεν ὀρμηθεῖσας πρὸς ἀγαμίαν, ἀλλὰ τι βιωτικὸν ἑαυτοῖς διοικούμενοι, ἃς οὐ ραδίως προσδέχεσθαι δεῖ, ἕως ἂν φανερῶς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἐρευνήσωμεν γνώμην».

(1) Προδιωμολογηθῆσαι, ἐν ἄλλοις.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανὼν διορίζεται, ὅτι οἱ μὲν παλαιοὶ Πατέρες συγκαταβατικώτερον φερόμενοι, καθ' ὁμοίτητα τῶν διγάμων, ἕνα χρόνον μόνον ἐκανόνισαν τὰς παρθένας ἐκείνας, ὅπου ἀφιερῶσιν μὲν τὸν ἑαυτὸν τοὺς εἰς τὸν Θεὸν καὶ ὑποσχεθοῦν νὰ φυλάξουν παρθενίαν (1), μετὰ ταῦτα δὲ πορνεύσουν ἢ ὑπανδρευθοῦν. Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος λέγει, ὅτι ἐπειδὴ μὲ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ ἡ Ἐκκλησία δυνατωτέρα ἀπὸ τὸ πρῶτον ἔγινεν εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ τὸ τάγμα τῶν παρθένων τούτων, ὅσον πηγαίνει, αὐξάνει, διὰ τοῦτο πρέπει καὶ αἱ παρθένοι ὅπου πορνεύσουν ἀσθηρότερα νὰ ἐπιτιμῶνται, καὶ τοῦτο ἀκολουθῶς κατὰ τὸ νόημα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Διότι, ἀνίσως, καθὼς λέγει αὐτός, ἡ χήρα ἐκείνη ὅπου συναριθμηθῆ μὲν εἰς τὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τάγμα τῶν χηρῶν, (περὶ οὗ ὄρα τὴν ὑπόσημ. τοῦ μ'. τῆς ς'.) καὶ ὑποσχεθῆ σωφροσύνην, ἀθετήσῃ δὲ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτῆς καὶ ὑπανδρευθῆ, εἰς κρίμα καὶ καταδίκην βαρυτάτην ὑποπίπτει· πόσω μᾶλλον καταδικάζεται ἡ παρθένος τοῦτο ποιήσασα, ἥτις εἶναι νύμφη Χριστοῦ καὶ σκεῦος ἀφιερωμένον εἰς αὐτόν; Ὁμολογόν γὰρ εἶναι ὅτι ἡ χηρεία εἶναι κατωτέρα ἀπὸ τὴν παρθενίαν, καὶ ἀκολουθῶς τὸ τῶν χηρῶν ἀμάρτημα εἶναι κατώτερον ἀπὸ τὸ τῶν παρθένων, καὶ ἀντιστρόφως τὸ ἀμάρτημα τῶν παρθένων εἶναι μεγαλύτερον ἀπὸ τὸ τῶν χηρῶν. Καὶ ἂν ἡ δούλη πορνεύσασα ἀτιμάξῃ καὶ τὸν αὐθέντην αὐτῆς καὶ ὅλον τὸν οἶκόν του, πόσω μᾶλλον ἀτιμάζει αὐτὸν ἡ ἰδία του νύμφη καὶ γυνή, μοιχαλῖς εὐρεθεῖσα; ὥστε ἡ μὲν ἀνωτέρω χήρα παραβαίνουσα τὴν ὑπόσχεσιν τῆς, ὡς δούλη πόρνη κανονίζεται, ἥτοι ἐπὶ τὰς χρόνους, ἡ δὲ παρθένος τοῦτο ποιήσασα, ὡς νύμφη μοιχαλῖς ἐπιτιμᾶται, ἥτοι ἰδ'. χρόνους. Καὶ ἀκολουθῶς, καθὼς τὸν μοιχὸν δὲν δεχόμεθα εἰς τὴν μετάνοιαν, ἂν δὲν χωρισθῆ ἀπὸ τὴν ξένην γυναῖκα, τοιοῦτοτρόπως δὲν δεχόμεθα καὶ τὸν ἀμαρτήσαντα εἰς τὴν παρθένον, ἂν δὲν χωρισθῆ ἀπὸ αὐτὴν. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἅγιος, ἐπιφέρει πότε καὶ πῶς πρέπει νὰ συγκαταριθμοῦνται εἰς τὸ τάγμα τῶν παρθένων αἱ γυναῖκες, δηλαδὴ ὑπὲρ τοὺς δεκαεξὶ ἢ δεκαεπτὰ χρόνους τῆς ἡλικίας των, ὅταν γνωρίσουν τὸν ἑαυτὸν των καὶ ἔχουν κύριον τὸν λογισμὸν, καὶ ὅταν αὐταὶ ἀφ' ἑαυτῶν θεληματικῶς προσφέρουν τὸν ἑαυτὸν των εἰς τὸν Θεόν, καὶ δοκιμαζόμεναι εἰς τοῦτο πολὺν καιρὸν, μείνουν στερεαὶ εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ παρακαλοῦν θερμῶς νὰ δεχθοῦν. Τοιοῦτοτρόπως γὰρ ταύτας εἰς τὰς παρθένας συναριθμοῦντες, καὶ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτῶν τῆς παρθενίας κεκυρωμένην καὶ βεβαίαν πρέπει νὰ ἔχωμεν, καὶ τὴν ἀθέτησιν αὐτῆς ἀπαραιτήτως νὰ κανονίζωμεν. Γὰρ δὲ μὴ θεληματικῶς καὶ ἀφ' ἑαυτῶν προτιμῶσας τὴν παρθενίαν, ἀλλὰ πρὸ τοῦ νὰ φθάσουν εἰς τὴν ἀνωτέρω ἡλικίαν προσφερομένας ἀπὸ τοὺς γονεῖς καὶ συγγενεῖς των, ἴσως διατὶ δὲν ἔχουν προῖκα νὰ δώσουν εἰς αὐτάς νὰ ὑπανδρευθοῦν, ἢ δι' ἄλλο τοιοῦτο κοσμικὸν τέλος· ταύτας, λέγω, εὐκόλως εἰς τὸ τάγμα τῶν παρθένων δὲν πρέπει νὰ δεχόμεθα, οὐδὲ τὰς ἀνηλικίους ὁμολογίας αὐτῶν βεβαίας καὶ ἀσφαλεῖς νὰ νομίζωμεν, ἕως ὅπου νὰ ἐρευνησῶμεν καθαρὰ τὴν γνώμην των. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν μ'. τῆς ς'. καὶ τὸν ις'. τῆς δ'.

ΚΑΝΩΝ ΙΘ'.

« Ἄνδρῶν δὲ ὁμολογίαν οὐκ ἔγνωμεν, πλὴν εἰ μὴ τινες ἑαυτοὺς τῷ τάγματι τῶν μοναζόντων ἐγκατηρήθησαν, εἰ κατὰ τὸ σιωπώμενον δοκοῦσι παραδέχεσθαι τὴν ἀγαμίαν. Πλὴν καὶ ἐπ' ἐκείνων ἐκεῖνο ἡγοῦμαι προηγέσθαι προσήκειν. Ἐρωτᾶσθαι αὐτοὺς καὶ λαμβάνεσθαι τὴν παρ' αὐτῶν ὁμολογίαν ἐναργῆ, ὥστε, ἐπειδὴν μετατίθενται πρὸς τὸν φιλόσαρκον καὶ ἡδονικὸν βίον, ὑπάγειν αὐτοὺς τῷ τῶν πορνευόντων ἐπιτιμίῳ ».

Ἑρμηνεία.

Ἐκ τοῦ Κανόνος τούτου δείκνυται, ὅτι οἱ τότε Μοναχοὶ δὲν ἔκαμαν ὑποσχέσεις διὰ στόματος, ὡσὰν τώρα, ὅταν ἐγίνοντο Μοναχοὶ, ἕως τοῦ μεγάλου τούτου Βασιλείου. Λέγει γὰρ ὁ Ἅγιος, ὅτι ἄνδρας ὑποσχομένους νὰ φυλάξουν παρθενίαν ἄλλους δὲν ἤξεύρομεν, εἰ μὴ μόνους τοὺς τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνδυσμένους, οἱ ὅποιοι καὶ μ' ὅλον ὅπου διὰ λόγου δὲν ὑπόσχονται νὰ φυλάξουν παρθενίαν, διὰ σιωπῆς ὁμῶς καὶ τῆς ἐνδύσεως τοῦ τοιοῦτου σχήματος ταῦτο ὑπόσχονται. Πλὴν καὶ αὐτοὶ προσερχόμενοι εἰς τὸ τάγμα τῶν Μοναχῶν, πρέπει νὰ ἐρωτῶνται περὶ τούτου, καὶ ἡ διὰ λόγου αὐτῶν ὑπόσχεσις νὰ λαμβάνεται ὡς ἐνέχυρον. Διὰ τί; ἵνα ὅταν αὐτοὶ ἀθετήσουν ταύτην καὶ πορνεύσουν ἢ ὑπανδρευθοῦν, ὡς πόρνοι ἐπὶ τὰς χρόνους νὰ κανονίζωνται, χωριζόμενου δηλαδὴ ἀπαραιτήτως τοῦ τοιοῦτου γάμου. Τοῦτο δὲ τὸ ἴδιον πρέπει νὰ γίνεται καὶ ἐπὶ τῶν ἀγάμων ὑποδιακόνων καὶ Διακόνων, ὅταν χειροτονῶνται. (Ὁρα ὑπόσημ. τοῦ ς'. τῆς ς'.) Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ις'. τῆς δ'.

(1) Ἐπειδὴ αἱ παρθένοι αὗται συναριθμοῦντο εἰς τὸ τάγμα τῶν παρθένων, ἀφ' οὗ ἦσαν τέλειαι καὶ κύριαι εἰς τὸν λογισμὸν, ἀφ' οὗ ὁμολογοῦν παρθενίαν, ἀφ' οὗ ἐδοκιμάζοντο πολὺν καιρὸν ἂν μείνουν εἰς τὴν ὁμολογίαν ταύτην, καὶ ἀφ' οὗ μετὰ δεήσεως ἐδέχοντο· καὶ πρὸς τούτοις, ἐπειδὴ μετὰ τὴν συναριθμῆσιν ταύτην τὴν μετὰ τῶν παρθένων ἐφόρουσαν, κατὰ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον (λογ. περὶ Παρθενίας), καὶ σχῆμα μοναχικὸν, καὶ κατὰ τὸν με'. τῆς ς'. καὶ τὸν ρλε'. τῆς ἐν Καρθαγ., διὰ τοῦτο δυνάμεθα νὰ

νοοῦμεν αὐτάς πῶς ἦσαν ὡσὰν τὰς νῦν μοναζούσας Καλογραίας, εἰ καὶ ὁ Βαλασαμὸν λέγει, ὅτι κἂν καὶ δὲν κουρευθῆ τινὰς Καλόγηρος (ὡς οὐδὲ αἱ παρθένοι αὗται), ἀλλὰ μόνον ρασοφορήσῃ (ὡς αὗται), δὲν ἡμπορεῖ πλέον νὰ ἐκβάλῃ τὰ ράσα καὶ νὰ ὑπανδρευθῆ, ἀλλὰ θέλει ἀναγκασθῆ νὰ γυρίσῃ εἰς τὴν μοναχικὴν ζωὴν, ὡς πολλαῖς φοραῖς, λέγει, εἴπομεν τοῦτο, περὶ οὗ ὄρα τὴν ὑπόσημ. τοῦ μγ'. τῆς ἑκτῆς.

ΚΑΝΩΝ Κ'.

«Ὅσαι γυναῖκες ἐν αἵρεσει οὔσαι, παρθενίαν ὠμολόγησαν, εἶτα μετὰ ταῦτα γάμον ἀνθείλοντο, οὐχ ἡγοῦμαι χρῆναι καταδικάζεσθαι ταύτας. «Ὅσα γὰρ ὁ νόμος λαλεῖ, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ.» [Ρωμ. γ'. 13.] Αἱ δὲ μήπω ὑπελθοῦσαι τὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ, οὐδὲ τὴν νομοθεσίαν γινώσκουσι τοῦ Δεσπότου, ὥστε δεκταί εἰσι τῇ Ἐκκλησίᾳ μετὰ πάντων, καὶ τὴν ἐπὶ τούτοις ἄφεςιν ἔχουσι ἐκ τῆς πίστεως τῆς εἰς Χριστόν. Καὶ καθόλου, τὰ ἐν τῷ κατηγουμένῳ βίῳ γενόμενα εἰς εὐθύναν οὐκ ἄγεται, τούτους δὲ δηλ. ἄνευ βαπτίσματος ἡ Ἐκκλησία οὐ παραδέχεται, ὥστε ἀναγκαιότατον ἐπὶ τούτοις τὰ πρεσβεῖα τῆς γενέσεως».

Ἑρμηνεία.

Ἀκόλουθος εἶναι μὲ τὸν ἀνωτέρω ἰή. καὶ ὁ παρὼν Κανὼν. Διορίζει γὰρ ὅτι αἱ αἵρετικαὶ ἐκεῖναι γυναῖκες, ὅπου ὠμολόγησαν μὲν νὰ παρθενεύουν, ἔπειτα ὑπανδρεύθησαν, αὗται ὅταν προσέλθουν εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν, δὲν πρέπει νὰ ἐπιτιμῶνται. Διότι κατὰ τὸν Παῦλον, ὅσα ὁ νόμος λέγει, εἰς τοὺς ὑποκειμένους τῷ νόμῳ τὰ λέγει, ὥστε κατὰ τοῦτο καὶ αὗται, ἐπειδὴ δὲν ἦσαν ὑποκάτω εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ διὰ τὴν αἵρεσιν, οὐδὲ τὸν νόμον ἠξέουσι τοῦ Χριστοῦ. Καὶ λοιπὸν δεκταί εἶναι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, λαμβάνουσι συγχώρησιν τοῦ ἁμαρτήματος τούτου διὰ τῆς εἰς τὸν Χριστόν αὐτῶν ὀρθοδόξου πίστεως. Διὰ τί δὲ ἀκολούθως ὁ μὲν Κανὼν οὗτος δὲν κανονίζει τὰ ἐν τῇ κατηγουμένῃ ζωῇ ἁμαρτήματα, ὁ δὲ ἰδ'. τῆς α'. κανονίζει ταῦτα, ὅρα εἰς ἐκεῖνον τὴν λύσιν τῆς ἐναντιοφανεῖας ταύτης. Ἐπιφέρει δὲ ὅτι, τοὺς αἵρετικούς δὲν δέχεται ἡ Ἐκκλησία χωρὶς νὰ τοὺς βαπτίσῃ (1), δῶρον δὲ καὶ προνόμιον ἀναγκαιότατον τῆς διὰ τοῦ βαπτίσματος ἀναγεννήσεως εἶναι ἡ τῶν προτέρων ἁμαρτημάτων συγχώρησις, ὥστε καὶ ἡ παράβασις τῆς ὁμολογίας τῶν αἵρετικῶν τούτων παρθένων ἐσυγχωρήθη διὰ τοῦ βαπτίσματος ὅπου ἔλαβον, εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν προσερχόμεναι. Ὅρα καὶ τὸν ἰς'. τῆς δ'. καὶ ἰδ'. τῆς α'.

ΚΑΝΩΝ ΚΑ'.

«Ἐὰν ἀνὴρ γυναικὶ συνοικῶν, ἔπειτα μὴ ἀρκεσθεὶς τῷ γάμῳ εἰς πορνείαν ἐκπέσῃ, πόρνον κρίνομεν τὸν τοιοῦτον καὶ πλεῖον αὐτὸν παρατείνομεν ἐν τοῖς ἐπιτιμίοις. Οὐ μὲν τοι ἔχομεν Κανόνα τῷ τῆς μοιχείας αὐτὸν ὑπαγαγεῖν ἐγκλήματι, ἐὰν εἰς ἐλευθέραν γάμου ἢ ἁμαρτία γένηται. Διότι ἡ μοιχαλὶς μὲν, μαινομένη, φησὶ, μιανθήσεται [Ἱερ. γ'. 1]. καὶ οὐκ ἀναστρέψαι πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. «Καὶ ὁ κατέχων μοιχαλίδα, ἄφρων καὶ ἀσεβής». [Παρ. ἰή. 22.] Ὁ μὲν τοι πορνεύσας οὐκ ἀποκλεισθήσεται τῆς πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ συνοικῆσεως. Ὡστε ἡ μὲν γυνὴ ἐπανιόντα τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἀπὸ πορνείας παραδέξεται, ὁ δὲ ἀνὴρ τὴν μιανθῆσαν τῶν οἴκων ἑαυτοῦ ἀποπέμψει. Τούτων δὲ ὁ λόγος οὐ ράδιος, ἢ δὲ συνήθεια οὕτω κεκράτηκεν».

Ἑρμηνεία.

Ἐὰν ὁ ὑπανδρευμένος ἄνδρας ἁμαρτήσῃ εἰς ἄλλην γυναῖκα ἀνύπανδρον, πόρνος μὲν οὗτος λογίζεται, Κανόνα δὲ οὐδένα ἔχομεν εἰς τὸ νὰ καταδικάζῃ αὐτὸν ὡς μοιχόν. Περισσότερον ὅμως καὶ βαρύτερα κανονίζεται ἀπὸ ἑνὸς ἀνύπανδρον ὅπου πορνεύσει, κατὰ τὸν Κανόνα τοῦτον, ἐπειδὴ εἰς ἐκεῖνον μὲν συγκατάβασις γίνεται διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς φυσικῆς ἐπιθυμίας, τὴν ὁποῖαν δὲν ἔχει πῶς νὰ παραμυθήσῃ, ὁ δὲ ὑπανδρὸς ἐστερημένος εἶναι τῆς συγκαταβάσεως ταύτης, διατὶ ἔχει παρηγορίαν τῆς ἐπιθυμίας τὴν νόμιμόν του γυναῖκα. Πλὴν, ἐὰν καὶ βαρύτερα ὁ τοιοῦτος κανονίζεται, ὅμως ἡ γυναῖκά του δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν χωρίσῃ διὰ τὴν πορνείαν ταύτην, ὁ δὲ ἄνδρας χωρίζει τὴν γυναῖκά του, ἐὰν μὲ ἄλλον πορνεύσῃ. Τοιαύτη μὲν ἐπεκράτησεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τοῦ Ρωμαίου συνήθεια· ἢ δὲ αἰτία, διὰ τὴν ὁποῖαν τοῦτο γίνεται, δὲν εἶναι εὐκολοκατάληπτος. Ὅρα τὴν ὑπόσημ. τοῦ μή. Ἀποστολικοῦ, ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην ὅρα αὐτήν.

ΚΑΝΩΝ ΚΒ'.

«Τοὺς ἐξ ἀρπαγῆς ἔχοντας γυναῖκας, εἰ μὲν ἄλλοις προμεμνηστευμένας εἶεν ἀφηρημένοι, οὐ πρότερον χρὴ παραδέχεσθαι, πρὶν ἢ ἀφελέσθαι αὐτῶν καὶ ἐπ' ἐξουσίας τῶν ἐξ ἀρχῆς μεμνηστευμένων ποιῆσαι, εἴτε βούλοιντο λαβεῖν αὐτάς, εἴτε ἀποστῆναι. Εἰ δὲ σχολάζουσάν τις λάβῃ, ἀφαιρεῖσθαι μὲν δεῖ καὶ τοῖς οἰκείοις ἀποκαθιστᾶν, ἐπιτρέπειν δὲ τῇ γνώμῃ τῶν οἰκείων, εἴτε γονεῖς εἶεν, εἴτε ἀδελφοί, εἴτε οἵτινες οὖν προεστῶτες τῆς κόρης. Κἂν μὲν ἔλωνται αὐτῷ παραδοῦναι, ἴστασθαι τὸ συνοικέσιον, ἐὰν δὲ ἀναγεύσῃ,

(1) Ὅρα ὅτι τοὺς αἵρετικούς οὐ δέχεται ἡ Ἐκκλησία χωρὶς νὰ βαπτίσῃ αὐτούς, κατὰ τὸν Κανόνα τοῦτον, κἂν ὁ ζ'. τῆς β'. οἱ Λατίνοι πρέπει νὰ βαπτίζωνται, αἵρετικοὶ ὄντες. Καὶ ὅρα τὴν ὑπόσημειωσιν τοῦ μς'. Ἀποστολικοῦ.

μὴ βιάζεσθαι. Τὸ μὲν τοι ἐκ διαφθορᾶς εἴτε λαθραίας εἴτε βιαιοτέρας γυναῖκα ἔχοντα, ἀνάγκη τὸ τῆς πορνείας ἐπιγνῶναι ἐπιτίμιον. Ἔστι δὲ ἐν τέσσαρσιν ἔτεσιν ὠρισμένη τοῖς πορνεύουσιν ἐπιτίμησις. Χρὴ δὲ τῷ πρώτῳ ἐκβάλλεσθαι τῶν προσευχῶν, καὶ προσκλαίειν αὐτοὺς τῇ θύρᾳ τῆς Ἐκκλησίας, τῷ β'. δεχθῆναι εἰς ἀκρόασιν, τῷ γ'. εἰς μετάνοιαν, τῷ δ'. εἰς σύστασιν μετὰ τοῦ λαοῦ, ἀπεχομένους τῆς προσφορᾶς, εἶτα αὐτοῖς ἐπιτρέπεσθαι τὴν κοινωνίαν τοῦ ἀγαθοῦ».

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρῶν Κανῶν, ὅτι ἐκεῖνοι ὅπου ἀρπάζουσι γυναῖκας, εἰ μὲν ἀρραβωνισμένους, νὰ μὴ δέχωνται εἰς μετάνοιαν, ἂν πρῶτον δὲν τὰς ἀποδώσουν εἰς τοὺς προτέρους αὐτῶν ἀρραβωνιαστικούς, ἵνα, ἂν θέλουν, νὰ τὰς λάβουν ἐκεῖνοι εἰς γυναῖκας· εἰ δὲ ἐλευθέραν μὲν ἀπὸ ἀρραβωνιαστικῶν, ὑπεξουσίαν δὲ εἰς γονεῖς γυναῖκα ἤρπασε τινὰς, νὰ τὴν ἐπιστρέφῃ εἰς τοὺς γονεῖς καὶ συγγενεῖς, ἢ ἐπιτρόπους αὐτῆς· καὶ ἂν μὲν ἐκεῖνοι θέλουν νὰ τὴν δώσουν εἰς τὸν ἀρπάσαντα αὐτήν, μετὰ συμφωνίας καὶ τῆς γυναικὸς, νὰ στέκεται τὸ συνοικέσιον, ὅχι καὶ δὲν θέλουν, εἰς τοῦτο νὰ μὴ βιάζωνται. Πλὴν, ἐὰν καὶ τελειωθῇ ὁ ἐξ ἀρπαγῆς γάμος αὐτὸς, ἀναγκαίως πρέπει ὡς πόρνος νὰ ἐπιτιμᾶται ὁ ἀρπάσας καὶ φθείρας τὴν ἀρπαγεῖσαν, εἴτε κρυφίως, εἴτε βιαίως. Τὸ ἐπιτίμιον δὲ αὐτοῦ εἶναι τέσσαρες χρόνοι. Καὶ τῷ μὲν α'. χρόνῳ νὰ προσκλαίῃ, τῷ δὲ β'. νὰ ἀκροάζεται, τῷ γ'. νὰ ὑποπίπτῃ, καὶ τῷ δ'. νὰ στέκεται μετὰ τοὺς πιστοὺς, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ μεταλαμβάνῃ.

Συμφωνία.

Τὸν πόρνον, ὁ μὲν Νύσσης ἐννέα χρόνους κανονίζει ἐν τῷ δ'. Κανόνι, ὁ δὲ Βασιλεῖος οὗτος ἑπτὰ ἐν τῷ νθ'. (1), ὁ δὲ Νηστευτῆς ἐν τῷ ιθ'. αὐτοῦ Κανόνι δύο χρόνους μετὰ ξηροφαγίας καὶ μετανοιῶν. Ὅρα καὶ τὴν ἔρμην. τοῦ κζ'. τῆς δ'. καὶ τὴν ἰχνογραφίαν τοῦ ναοῦ.

ΚΑΝΩΝ ΚΓ'.

«Περὶ τῶν δύο ἀδελφᾶς γαμούντων, ἢ ἀδελφοῖς δυσὶ γαμουμένων, ἐπιστολίδιον ἡμῶν ἐκπεφώνηται, οὗ τὸ ἀντίγραφον ἀπεστείλαμέν σου τῇ εὐλαβείᾳ. Ὁ δὲ ἀδελφοῦ ἰδίαν γυναῖκα λαβὼν, οὐ πρότερον δεχθήσεται πρὶν ἀποστῆναι αὐτῆς».

Ἑρμηνεία.

Ἡ ἐπιστολὴ ὅπου ἀναφέρει ὁ παρῶν Κανῶν εἶναι ἢ πρὸς Διόδωρον Ἐπίσκοπον, ἢ τις εἶναι Κανὼν κζ'. τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου. Ἐν ἐκείνῃ γὰρ ἐμποδίζει ὁ Ἅγιος μὲ γενναίους λογαριασμούς, καὶ μὲ τὰς ἐκ τοῦ νόμου μαρτυρίας, ὅτι δὲν πρέπει ἓνας καὶ ὁ αὐτὸς νὰ παίρῃ τῆς ἀποθανούσης γυναικὸς τοῦ τὴν ἀδελφὴν, ταῦτ' ἐπεῖν, δύο ἀδελφᾶς, οὔτε μία καὶ ἡ αὐτὴ γυναῖκα νὰ λαμβάνῃ τὸν ἀδελφὸν τοῦ ἀποθανόντος ἀνδρός τῆς. Ὅποιος δὲ εἰς τοιοῦτον ἄθεσμον γάμον περιπέσῃ, δὲν θέλει δεχθῆ εἰς μετάνοιαν, ἂν πρῶτον δὲν χωρίσῃ αὐτήν. Ὅρα καὶ τὸν ιθ'. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΚΔ'.

«Χήραν τὴν καταλεγείσαν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν χηρῶν, τοῦτ' ἔστι τὴν διακονουμένην ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἔκριεν ὁ Ἀπόστολος γαμουμένην παρορᾶσθαι. Ἄνδρὶ δὲ χηρεύσαντι οὐδεὶς ἐπίκειται νόμος, ἀλλ' ἱκανὸν τῷ τοιοῦτῳ τὸ τῶν διγάμων ἐπιτίμιον. Ἡ μὲντοι χήρα ἐξηκονταετῆς γενοῦσα, ἐὰν ἔληται πάλιν ἀνδρὶ συνοικεῖν, οὐ καταξιοθήσεται τῆς τοῦ ἀγαθοῦ κοινωνίας, ἕως ἂν τοῦ πάθους τῆς ἀκαθαρσίας παύσῃται. Ἐὰν μὲντοι πρὸ ἐξήκοντα ἐτῶν ἀριθμησῶμεν αὐτήν, ἡμέτερον τὸ ἔγκλημα, οὐ τοῦ γυναιίου.»

(1) Διατὶ δὲ ἐν μὲν τῷ νθ'. αὐτοῦ ἑπτὰ χρόνους κανονίζει τὸν πόρνον ὁ ἴδιος οὗτος Βασιλεῖος, ἐν δὲ τῷ παρόντι τέσσαρας μόνον χρόνους; Κυρίως μὲν, διατὶ οἱ πρὸ τοῦ Βασιλείου Πατέρες οὕτω τοὺς πόρνους ἐπιτίμησαν. Ἐπειδὴ γὰρ ὁ κ'. τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ εἰς ἑπτὰ χρόνους κανονίζει τὴν μοιχείαν, ἣτις εἶναι διπλῆ ἁμαρτία ἀπὸ τῆς πορνείας, κατὰ τὸν δ'. τοῦ Νύσσης· λοιπὸν, κατὰ τὸν ἀκόλουθον λόγον, καὶ ἡ πορνεία εἰς τέσσαρας χρόνους κανονίζεται ἀπὸ τοὺς αὐτοὺς Πατέρας τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ, εἰ καὶ μὴ Κανὼν ἐστὶ προφανῶς τοῦτο διορίζων, ὅσον εἰς τὴν κατ' ἐμὲ γινώσκω. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ εἶπεν, ὅτι εἶναι ὠρισμένη

ἐν τέσσαρσιν ἔτεσιν ἢ ἐπιτίμησις τοῖς πορνεύουσιν, ὠρισμένη δηλ. ἀπὸ τοὺς πρὸ αὐτοῦ Πατέρας, κατὰ τὸν Ζωναρᾶν καὶ Βαλαμῶνα, εἰς τοὺς ὁποίους ἀκολουθῶν, τοῦτο ἐδιώρισεν ("Ἴσως δὲ καὶ ἐπειδὴ, οὐχὶ εἰς πόρνην ἀπλῶς ἡμαρτε διὰ ἀσελγείαν ὁ ταύτην ἀρπάσας, ἀλλ' εἰς παρθένον, ἐπὶ σκοπῷ διὰ νὰ λάβῃ αὐτὴν νόμιμον αὐτοῦ γυναῖκα)· εἰς δὲ τὸν νθ'. ἰδίαν διαταγὴν ποιεῖται τοῦ ἐπιτιμίου τῶν πόρνων, καὶ ἀκολουθῶς βαρύτερον τοῦτους ἐπιτιμᾷ, διὰ τὴν τῆς Ἐκκλησίας αὔξησιν καὶ κραταίωσιν, καὶ ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ογ'. τοῦ ἰοῦ Βασιλείου, καὶ τὸν ιθ'. αὐτοῦ Κανόνα.

Ἑρμηνεία.

Τὸ παλαιὸν, ὅσαι χῆραι ἦσαν τῇ ἀληθείᾳ χῆραι καὶ μεμονωμέναι, ἐλπίζουσαι εἰς τὸν Θεὸν, καὶ σχολάζουσαι εἰς τὰς δεήσεις καὶ προσευχὰς νύκτα καὶ ἡμέραν, αὗται ἐξήκοντα χρόνων γινόμεναι, ἐτάττοντο εἰς τὸ τάγμα τῶν χηρῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ὑποσχόμεναι νὰ μὴ δευτεροῦπανδρευθοῦν, ἀλλὰ νὰ σωφρονοῦν, ἐτρέφοντο ἀπὸ τὰ σιτηρέσια καὶ βοηθείας τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς ταῦτα λέγει ὁ Παῦλος (ἀ. Τιμοθ. ε. 5. 9. ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ μ'. τῆς ς'.) διὰ τοῦτο καὶ ὁ παρὼν Κανὼν λέγει, ὅτι ἐὰν κάμῃ ἀπὸ τὰς τοιαύτας χήρας, νεωτέρα δηλ., συναριθμηθῇ εἰς τὸ τάγμα τῶν χηρῶν, καὶ ὕστερον ὑπανδρευθῇ, κρίνει ὁ Παῦλος νὰ παροραῖται, ἤτοι νὰ μὴ διακονῆται πλέον ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν (1). Ἐὰν δὲ ὁ ἄνδρας χηρεύσῃ, κένενας νόμος δὲν εἶναι νὰ τὸν ἐμποδίξῃ, ἢ νὰ τὸν παιδεύῃ, ἐὰν θέλῃ δεῦτερον νὰ ὑπανδρευθῇ, ἀλλὰ ἱκανὸν εἶναι εἰς αὐτὸν νὰ λαμβάνῃ τὸ ἐπιτίμιον τῶν διγάμων, ἤτοι τὸ νὰ κανονίζεται ἕνα ἢ δύο χρόνους, κατὰ τὸν δ'. τοῦ ἰδίου Βασιλείου. Ἐὰν δὲ ἐξήκοντα χρόνων οὐσα ἡ χήρα, ταχθῇ εἰς τὸ τάγμα τῶν χηρῶν, ἔπειτα ὑπανδρευθῇ, αὕτη ἐπιτιμάται νὰ μὴ μεταλαμβάνῃ, ἕως ὅπου νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὴν ἐν γῆρα ταύτῃ ἀκάθαρτον μίξιν καὶ τὸ ἄθεσμον συνοικέσιον. Ἐὰν δὲ πρὸ τῶν ἐξήκοντα χρόνων, συναριθμηθεῖσα αὕτη ἀπὸ ἡμᾶς εἰς τὸ τάγμα αὐτὸ, ὑπανδρευθῇ, αὕτη μὲν εἶναι ἀξία συγχωρήσεως διὰ τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας τῆς, τὸ δὲ ἔγκλημα εἶναι ἐδικὸν μας, διατὶ παρέβημεν τὴν διαταγὴν τοῦ Παύλου, καὶ συνηριθμήσαμεν αὐτὴν εἰς τὸ χηρικὸν τάγμα, προτοῦ νὰ φθάσῃ εἰς τοὺς ἐξήκοντα χρόνους τῆς ἡλικίας τῆς (αὐτόθι).

ΚΑΝΩΝ ΚΕ'.

«Ὁ τὴν διεφθαρμένην ὑφ' ἑαυτοῦ εἰς γυναῖκα κατέχων, τὸ μὲν ἐπὶ τῇ φθορᾷ ἐπιτίμιον ὑποστήσεται, τὴν δὲ γυναῖκα ἔχειν συγχωρηθήσεται.»

Ἀποσ. εζ'.
Βασιλ. κβ'.
κγ'. κς'.

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρὼν Κανὼν, ὅτι ἀνίσως τινὰς φθείρει γυναῖκα μὴ ἀρραβωνιασμένην μὲ ἄλλον, καὶ μετὰ τὴν φθορὰν λάβῃ αὐτὴν εἰς γυναῖκα, κανονίζεται μὲν διατὶ ἔφθειρεν αὐτὴν πρὸ τοῦ γάμου (2), συγχωρῆται δὲ νὰ ἔχῃ αὐτὴν πάντοτε ὡς γυναϊκά του. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν εζ'. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ Κς'.

«Ἡ πορνεία γάμος οὐκ ἔστιν, ἀλλ' οὐδὲ γάμου ἀρχή. Ὡστε, ἐὰν ἦ δυνατὸν τοὺς κατὰ πορνείαν συναπτομένους χωρίζεσθαι, τοῦτο κράτιστον. Ἐὰν δὲ στέργωσιν ἐκ παντὸς τρόπου τὸ συνοικέσιον, τὸ μὲν τῆς πορνείας ἐπιτίμιον γνωρίζετωσαν, ἀφιέσθωσαν δὲ, ἵνα μὴ χεῖρόν τι γένηται.»

Ἀποσ. εζ'.
Βασιλ. κβ'.
κγ'. κς'.

Ἑρμηνεία.

Συγχωρήσας ὁ Ἅγιος ἐν τῷ κβ'. καὶ κς. νὰ συνάπτωνται οἱ πρὸ τοῦ γάμου φθαρέντες, διορίζει τελευταίον ἐν τῷ παρόντι Κανόνι καθολικὸν καὶ ἀκριβέστατον· ὅτι, ἐκεῖνοι ὅπου πορνεύσουν μὲν πρότερον εἴτε μὲ παρθένον, εἴτε μὲ πόρνην, καὶ μετὰ τὴν πορνείαν ζητοῦν νὰ ὑπανδρευθοῦν, τὸ ἀσφαλέστερον καὶ καλῆτερον εἶναι νὰ μὴ ὑπανδρευθῶνται, ἀλλὰ καὶ ἐὰν φθάσουν νὰ ὑπανδρευθοῦν νὰ χωρίζωνται, ἐπειδὴ ὁ γάμος διὰ τοῦτο λέγεται τίμιος καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος, διατὶ εἶναι καθαρὸς ἀπὸ κάθε προηγουμένην ἁμαρτίαν καὶ φθορὰν, ἢ δὲ πορνεία καὶ φθορὰ οὔτε γάμος εἶναι, ἀλλ' οὔτε γάμου ἀρχή. Ἐὰν δὲ οἱ πορνεύσαντες αὐτοὶ δὲν στέργουν κατ' οὐδένα τρόπον νὰ χωρισθοῦν, νὰ ἐπιτιμῶνται μὲν ὡς πόρνοι, ἑπτὰ χρόνους δηλαδή, νὰ ἀφίνωνται δὲ ἀχώριστοι, διὰ νὰ

(1) Δύο πράγματα εἶναι ἀξία σημειώσεως εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ Κανόνος, Α'. ὅτι ἡ ὑπανδρευομένη αὕτη χήρα καὶ παρορωμένη, πρέπει νὰ προσδιορισθῇ ὅτι εἶναι νεωτέρα καὶ οὐχὶ ἐξήκοντα χρόνων, ὡς ἡ κατωτέρα, Β'. ὅτι ἀγκαλιὰ καὶ ὁ Ζωναρᾶς λέγει, ὅτι τὸ νὰ παροραῖται ἡ χήρα αὕτη δηλοῖ, τὸ νὰ μὴ τρέφεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐμοὶ ὁμοῦς δοκεῖ, ὅτι δηλοῖ πρὸς τοῦτοις καὶ τὸ νὰ παραβλέπεται, καὶ νὰ μὴ χωρίζεται ἀπὸ τὸν γάμον, ὡσπερ ἡ κατωτέρα ἐξηκονταετῆς χήρα, πλὴν νὰ κανονίζεται καὶ αὕτη, καὶ περισσότερον ἀπὸ τὸ ἐπιτίμιον τοῦ διγάμου ἄνδρος, ὡς βαρυτάτῳ ὑποκειμένη κρίματι, κατὰ τὸν ιη'. τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου, καὶ κατὰ τὸν Παῦλον, διότι παρέβη τὴν ὑπόσχεσιν ὅπου ἔδωκεν εἰς τὸν Χριστὸν νὰ μὴ ὑπανδρευθῇ, τὴν ὅποσαν ὁ χῆρος ἄνδρας μὴ ποιήσας, μόνον τὸ ἐπιτίμιον τῶν διγάμων λαμβάνει, καὶ ὅχι ἄλλο τι περισσότερον. Σημειῶσαι

δὲ, ὅτι γυναῖκες μόνον ἐτάττοντο εἰς τὸ τάγμα τῶν χηρῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐτρέφοντο τόσον διὰ τὸ ἀσθενὲς τῆς γυναικείας φύσεως, ὅσον καὶ ἵνα μὴ ὑπὸ τῆς πενίας στενοχωρούμεναι πορνεύσουν ἢ ὑπανδρευθοῦν, ἄνδρες δὲ χηρευόμενοι, εἰς τοῦτο δὲν συνηριθμοῦντο διὰ τὸ ἀνδρεῖον τῆς φύσεως, μὲ τὸ ὅποιον αὐτοὶ τὰ πρὸς ζωάρκειαν πολυτρόπως ποριζόμενοι, καὶ μὴ ὑπὸ τῆς πενίας στενοχωρούμενοι, εἰς δεῦτερον γάμον ὑπὸ κατηγορίαν ὄντα, καὶ ἀκολούθως ὑποκειμένον εἰς μετάνοιαν, κατὰ τὸν ζ'. Νεοκαισαρ. οὐκ ἤρχοντο.

(2) Τὸ ἐπιτίμιον δὲ τῆς φθορᾶς ταύτης, ὁ μὲν Βαλσαμὸν λέγει, ὅτι εἶναι τρεῖς χρόνοι, φέρων εἰς μαρτυρίαν τὸν λβ'. Βασιλ., ἀληθέστερον ὁμοῦς καὶ ἀσφαλέστερον εἰς τέσσαρας χρόνους τὸ ἐπιτίμιον τῆς φθορᾶς διορίζεται, κατὰ τὸν κβ'. τοῦ Βασιλ.

μη ακολουθήσῃ κανὲν ἄλλο πρᾶγμα χειρότερον, ἤτοι, ἵνα μὴ καὶ χωρισθέντες κρυφίως πορνεύωσιν, ἢ, ἵνα μὴ με ἄλλα πρόσωπα καὶ οἱ δύο συνκπτώμενοι εἰς γάμον, κρυφίως μοιχεύωσιν, ἢ, ἵνα μὴ φονεύσωσι τὸν ἑαυτὸν τους, τὸν ὑπερβολικὸν ἔρωτα καὶ τὸν χωρισμὸν μὴ ὑποφέροντες. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ζζ'. Ἀποστολικὸν καὶ τὴν εἰς ἐκεῖνον ὑποσημείωσιν.

ΚΑΝΩΝ ΚΖ'.

«Περὶ τοῦ Πρεσβυτέρου τοῦ κατὰ ἄγνοιαν ἀθέσμῳ γάμῳ περιπαρέντος, ὥρισα ἃ ἐχρῆν, καθέδρας μὲν μετέχειν, τῶν δὲ λοιπῶν ἐνεργειῶν ἀπέχεσθαι. Ἄρκετὸν γὰρ τῷ τοιούτῳ ἡ συγγνώμη. Εὐλογεῖν δὲ ἔτερον τὸν τὰ οἰκεῖα τημελεῖν ὀφείλοντα τραύματα, ἀνακόλουθον. Εὐλογία γὰρ ἁγιασμοῦ μετάδοσις. Ὁ δὲ τοῦτο μὴ ἔχων, διὰ τὸ τῆς ἀγνοίας παράπτωμα, πῶς ἑτέρῳ μεταδώσει; Μῆτε τοίνυν δημοσίᾳ, μῆτε ἰδίᾳ εὐλογεῖτω, μῆτε τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ κατανεμέτω ἑτέροις, μῆτε τι ἄλλο λειτουργεῖτω, ἀλλὰ, ἀρκούμενος τῇ προεδρίᾳ, προσκλαίετω ἑτέροις καὶ τῷ Κυρίῳ συγχωρηθῆναι αὐτῷ τὸ ἐκ τῆς ἀγνοίας ἀμάρτημα».

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανὼν, αὐτολεξεῖ ἱεραρισθεὶς ἀπὸ τῆν ς', κς'. αὐτῆς ἐστὶ Κανὼν, οὗ τὴν ἑρμηνείαν ἐκεῖσε ἀνάγνωθι.

ΚΑΝΩΝ ΚΗ'.

«Ἐκεῖνο γεμὴν γελοῖόν μοι κατεφάνη, τὸ εὐξασθαί τινα ὑείων ἀπέχεσθαι κρεῶν, ὥστε, καταξίωσον διδάσκειν αὐτούς, τῶν ἀπαιδευτῶν προσευχῶν καὶ ἐπαγγελιῶν ἀπέχεσθαι, τὴν μέντοι χρῆσιν, ἀδιάφορον εἶναι συγχώρησιν· «οὐδὲν γὰρ κτίσμα Θεοῦ ἀπόβλητον, μετ' εὐχαριστίας λαμβανόμενον», [ἀ. Τιμ. δ'. 4.] ὥστε, ἢ εὐχὴ καταγέλαστος, οὐχ ἢ ἀποχὴ ἀναγκαία».

Ἑρμηνεία.

Ἐρωτήθη ὁ Ἅγιος, ἂν δύναται τις εὐξασθῆ τὴν εὐχὴν, ἤτοι τὴν ὑπόσχεσιν ὅπου ἔκαμε πρὸς τὸν Θεόν, νὰ μὴ φάγη χοίρειον κρέας, καὶ ἀποκρίνεται, ὅτι ἡ ὑπόσχεσις αὕτη εἶναι ἀξία γέλωτος. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ διδάσκωνται οἱ τοιοῦτοι τοιαύτας μὲν ἀλόγους ὑποσχέσεις νὰ μὴ κάμνουν εἰς τὸ ἐξῆς, τὴν δὲ μεταχείρησιν τῶν χοιρείων κρεῶν, διὰ τὰ ὅποια ἐφθάσαν νὰ ὑποσχεθῶν, νὰ τὴν ἔχουν ἀδιάφορον (1), ἤτοι, ἐπίσης νὰ ἔχουν καὶ

(1) Ὅρα, ὅτι ὁ μέγας Βασίλειος λέγων παρατηρημένως νὰ ἴναι ἀδιάφορος μόνον, καὶ ὄχι συγκεκριμένη ἡ τῶν ὑποσχεθέντων χοιρείων κρεῶν μεταχείρησις, μᾶς δίδει νὰ καταλάβωμεν, ὅτι οὐδὲ αὐταὶ αἱ ἀξιογέλαστοι ὑποσχέσεις, τὰς ὁποίας ἤθελε κάμει τις εἰς τὸν Θεόν, δὲν πρέπει νὰ παραβαίνονται. Εἰ δὲ αἱ τοιαῦται δὲν πρέπει νὰ παραβαίνονται, πόσῳ μᾶλλον δὲν ἔμπορεῖ νὰ παραβῆ τις τὰ μετὰ λόγου ταξίματα, ὅπου ἤθελε κάμει πρὸς τὸν Θεόν; Ὅθεν ὕλοι ἐκεῖνοι ὅπου ἦ ἐν καιρῷ ἀνάγκης, ἢ χωρὶς ἀνάγκης, τάξουν εἰς τὸν Θεόν ἢ νὰ γένουν Καλόγηροι, ἢ νὰ ὑπάγουν εἰς προσκύνησιν τοῦ ζωοποιοῦ Τάφου, ἢ ἄλλων ἱερῶν Μοναστηρίων καὶ λειψάνων, ἢ νὰ δώσουν ἐλεημοσύνας, ἢ νὰ συστήσουν σχολεῖα ἢ Μοναστήρια, ἢ νὰ κάμουν τὴν τάδε νηστείαν, ἢ ἄλλην κάμμιν ἀγαθοεργίαν καὶ ἀρετὴν, αὐτοὶ χρεωστοῦν, ὄχι μόνον ἐξ ἅπαντος νὰ τελειοῦν τὰ ταξίματα αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ μίαν ὥραν πρότερον χωρὶς νὰ ἀναβάλλουν τὸν καιρὸν, διατὶ, ἂν βραδύνουν νὰ τὰς τελειώσουν, μεγάλως ἀμαρτάνουν. Ὅθεν ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ὁ Θεὸς, ποτὲ μὲν μετὰ τὸ στόμα τοῦ Προφήτου Μωϋσείως λέγει· «Ἐὰν δὲ εὐξῆ εὐχὴν Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου, οὐ χρονεῖς ἀποδοῦναι αὐτήν, ὅτι ἐκζητῶν ἐκζητήσει Κύριος ὁ Θεὸς σου παρὰ σοῦ, καὶ ἔσται ἐν σοὶ ἀμαρτία.» (Δευτερον. κγ'. 21.) ποτὲ δὲ μετὰ τὸ στόμα τοῦ σοφοῦ Σειράχ· «Μὴ ἐμποδιοθῆς τοῦ ἀποδοῦναι εὐχὴν εὐκαίρως, καὶ μὴ μείνης ἕως θανάτου δικαιοθῆναι.» (Σειράχ ιθ'. 22.) Ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο μέρος ὁ θεὸς Γρηγόριος ὁ Διάλογος ἐλέγχει τὴν Ρουσιτικανὴν πατρικίαν Ῥωμαίων, διατὶ ὑποσχέθη μὲν νὰ ὑπάγῃ νὰ προσκυνήσῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἔπειτα πηγαίνουσα εἰς Κωνσταντινούπολιν

ἵνα ἐκεῖθεν ἀπέλθῃ, ἐχασομέρει, καὶ δὲν ἐτελείονε τὸ συντομώτερον τὴν ὑπόσχεσιν της. Διὰ τοῦτο ἐκεῖνοι ὅπου παραβαίνουν τὰς πρὸς τὸν Θεόν ὑποσχέσεις των καὶ ταξίματα, καὶ μάλιστα ἐκεῖνοι ὅπου τάξουν νὰ γένουν Καλόγηροι καὶ δὲν γίνονται, ἐξολοθρευόνται καὶ αὐτοὶ, καὶ τὰ ὀσπήτιά των, καὶ προκοπὴν κάμμιν δὲν βλέπουσιν εἰς ταύτην τὴν ζωὴν, ἐπειδὴ, πρὶν μὲν νὰ τάξουν, πρέπει νὰ στοχάζωνται τὸν ἑαυτὸν τους ἂν ἴναι ἱκανοὶ νὰ τελειώσουν τὸ ταξίμῶν των, ἀφ' οὗ δὲ τὸ τάξουν μίαν φοράν, πλέον δὲν δύναται νὰ τὸ παραβοῦν, διατὶ πειράζουσι καὶ γελοῦσι τὸν Θεόν, ὡς λέγει ὁ Σειράχ· «Πρὶν εὐξασθαί, ἐτοίμασον σεαυτὸν καὶ μὴ γίνου ὡς ἄνθρωπος πειράζων τὸν Κύριον.» (Κεφ. ιθ'. 22.) Ἐὰν δὲ δὲν θέλουν νὰ τάξουν, εἰς τοῦτο ἀμαρτίαν δὲν ἔχουν, ἀλλ' οὔτε ὁ Θεὸς τοὺς βιάζει. «Ἐὰν γὰρ, φησὶ, μὴ θείης εὐξασθαί, οὐκ ἔστιν ἐν σοὶ ἀμαρτία.» (Δευτερονομ. αὐτόθι.) «Ἄς ἀκούσωσιν καὶ τὸν Προφήτην Δαβὶδ λέγοντα· Ἄποδώσω σοὶ τὰς εὐχὰς μου, ἃς διέστειλε τὰ χεῖλη μου καὶ ἐλάλησε τὸ στόμα μου ἐν τῇ Ὀλίφει μου» (Ψαλμ. ξε'. 43.) καὶ τὸν Ἰωάννην· «Ὅσα ἠὲξάμην, ἀποδώσω σοὶ εἰς σωτηρίαν μου τῷ Κυρίῳ.» Καὶ τοῦτο δὲ πρέπει νὰ σημειώσωμεν ἐδῶ· ὁ Θεὸς προστάζει εἰς τοὺς Ἀριθμοὺς (Κεφ. λ'. 1.) πῶς, ἀνίσως θυγάτηρ τινὸς νεᾶ (ὑπεξουσία οὐσα δηλαδὴ ἀκόμη εἰς τὸν πατέρα της, κατὰ τὸν Θεοδώρητον καὶ Προκόπιον) τάξῃ κάμμιν ὑπόσχεσιν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὁ πατὴρ της ἀκούσας τὴν τοιαύτην ὑπόσχεσιν, σιωπήσῃ καὶ δὲν εἰπῆ τίποτε, ἢ ὑπόσχεσις αὕτη, πρέπει ἐξἅπαντος νὰ μείνῃ βεβαία καὶ νὰ τελειοῦται. Εἰ δὲ ὁ πατὴρ της δὲν θελήσῃ τὴν τοιαύτην ὑπόσχεσιν, ἀλλ' ὅταν τὴν ἀκούσῃ, τῆς